

Ky projekt financohet nga Bashkimi Evropian

Empowered lives.
Resilient nations.

*Programi Rajonal mbi Demokracinë Vendore në Ballkanin Perëndimor
financohet nga Bashkimi Evropian dhe zbatohet nga
Programi i Kombeve të Bashkuara për Zhvillim (UNDP).*

DURRËSI DHE TRASHËGIMIA E TIJ

*"Erdha në Durrës
sepse është një
qytet i lirë..."*

Ciceroni

SHOQATA

*Udhëtim i lirë
LIBERI DI VIAGGIARE*

Shoqata "Udhëtim i Lirë – Liberi di Viaggiare"

Nën kujdesin e Dr. Lorenc Agalliu

*Përgatiti: Aurela Frroku, Ejona Limanaj, Elda Marku,
Erdis Çelshima, Enxhi Lipa, Genta Mësaja, Gred Braho,
Orin Agalliu, Marvina Mansaku, Xhejda Tusha*

Përkthimi: Jovan Likja

Jeta social - kulturore në Durrës Të dhëna demografike

Përpara se të flasim për jetën social-kulturore të Durrësit mendoj se është e rëndësishme të dimë pak më shumë për popullsinë dhe zhvillimin demografik të tij ndër vite. Qarku i Durrësit (ku përfshihen rrethet Durrës dhe Krujë) ka regjistruar në popullsi prej 290.126 banorësh ose 10.1% të numrit gjithsej të republikës, duke zënë vendin e tretë pas qarkut të Tiranës me 31,3 % të popullsisë gjithsej dhe qarkut të Fierit me 10,3 % të popullsisë gjithsej. Raporti gjinor i popullsisë qëndron në diferenca të vogla, ku regjistrohen 146.760 meshkuj dhe 143.366 femra. Bashkia Durrës përbëhet nga gjashtë njësi administrative, të cilat janë: Durrësi, Sukthi, Ishmi, Katundi i Ri, Rrashbulli dhe Manza.

Historiku i Qytetit

Durrësi mund të krahasohet me qytetet më të mëdhenj të Mesdheut antik dhe mesjetar. Qyteti Epidamn - Dyrrah u ndërtua nga Ilirët Taulantë, në shekujt XIII-XI p K. Në bregdetin e Gjirit të Durrësit u vendos qendra e parë apo limani me emrin Dyrrah. Sipas autorëve antikë, ky qytet u themelua nga dy mbretër me origjinë ilire të quajtur Dyrrah dhe Epidamn. Në kohën e Perandorit Anastasi I (491-519) dhe Justianani I [527-565), qyteti pësoi transformime të ndjeshme në strukturën urbane duke marrë tiparet e një qyteti tipik bizantino-kristian.

Në shek. XI-XV, Shteti Shqiptar njihet me emrin Shteti i Arbrit, i cili kulmin e arriti në periudhën e mbretërimit të Gjergj Kastriotit. Sipas kronikaneve osmanë të shek. XVI, Durrësi u pushtua nga turqit me 13 Gusht 1501. Vetëm në shek XVII, qyteti filloi të rimarrë veten duke u bërë qendër e tregtisë tranzite dhe skela kryesore e Shqipërisë së Mesme. Më 26 Nëntor 1912 në Durrës ngrihet flamuri i Pavarësisë. Sundimit turk i kishte ardhur fundi, por duket se qytetin e lakmonin invazione të tjera: pushtimi serb (1913), ai austro-hungarez (1916) dhe pushtimi italian (1918).

Gjatë viteve të monarkisë shqiptare (1928-1939), Durrësi fitoi një frymëmarrje të re dhe qytetaria fisnike durrsake e bëri qytetin e vet model të zhvillimit ekonomik.

Më 7 Prill 1939 qyteti dhe rrethinat e tij u pushtuan nga trupat e ushtrisë italiane. Më 14 Nëntor 1944, Durrësi u çlirua prej forcave naziste. Periudhës së sistemit socialist (1945-1990) i përkasin investimet në disa degë të industrisë, kolektivizimi i bujqësisë, masivizimi i arsimit, ngritja e objekteve social-kulturore. Në fillim të viteve '90 zunë fill normat e para të sistemit demokratik me shumë probleme për fazën e tranzicionit, por me perspektivë për të ardhmen. Sistemi i ri dhe reformat ekonomike që u zbatuan në Shqipëri dhe në Durrës pas vitit 1990, sollën transformime të ndjeshme në jetën ekonomike. Ndryshime sociale për qytetin e Durrësit solli eksodi i vitit 1990 dhe 1991 ku mijëra njerëz morën rrugën e emigrimit drejt Italisë dhe vendeve të tjera evropiane.

Durrësi ndër vite ka tërhequr vëmendjen e turistëve të huaj. Shumë prej tyre e kanë zgjedhur prej historisë që mbart, disa të tjerë për bregdetin e kthjellët e jo pak kanë bërë check-in në restorantet dhe hotelet që shërbejnë sipas traditave vendase të ndërthurura mjaft mirë me ato evropiane. Këto janë disa nga arsyet e para që e lartësojnë qytetin tonë në sytë e turistëve dhe travel blogger më të suksesshëm të momentit.

Duam apo jo ta pranojmë, rrjetet sociale ndikojnë në përzgjedhjen e destinacionit të pushimeve tona. Shpesh herë fotot e realizuara nga miqtë tanë në këto vende na ndjellin dhe magjepsin, madje na bëjnë edhe ziliqar që nuk jemi aty. Një rast i tillë është edhe hashtagu më i ri për Durrësin **#choosedurrës**.

Por çfarë duhet të dini përpara se ta ndërmmerni këtë sfidë kaq argëtuese?

Si fillim, Durrësi është një qytet i cili ka diçka për t'ju treguar në çdo kohë, që nga historitë me gladiatorë, bregdeti ranor, arkitektura, ushqimi e deri tek muzika në orët e vona, ndaj bëhuni gati për të papritura. Rrugicat e qytetit kanë gjithmonë një histori siç do qytet i lashtë. I vendosur mbi skelën natyrore detare, Dyrrahu e mori emrin nga gadishulli i vogël mbi të cilin ishte ndërtuar. Ndaj le të nisim rrugëtimin duke krijuar hashtagët e rinj për qytetin e vjetër.

Nuk mund ta fillojmë udhërrëfimin tonë në qytetin e Durrësit pa e nisur nga perla e antikitetit: Amfiteatri i tij.

#AmfiteatriiDurrësit mbetet një prej amfiteatrove më të mëdhenj të Ballkanit. I zbuluar relativisht vonë, në vitin 1966, nga arkeologu Vangjel Toçi në mënyrë paksa rastësore. Në oborrin e shtëpisë së një familje durrsake pema e fikut kishte rënë në një gropë disa metra e thellë. Vangjel Toçi, insistoi që toka të gërmohej. Këmbëngulja e tij u shpërblye, pasi aty ndodhej Amfiteatri i Durrësit i cili kërkohet prej vitesh, por nuk gjendej. Për zbulimin e amfitearit u desh largimi i familjeve durrsake që banonin mbi rrënojat e vjetra antike.

I ndërtuar gjatë shek. II të erës sonë, gjatë periudhës së sundimit të perandorit romak Trajan (98-117), Amfiteatri mbetet një prej ndërtesave më të mëdha romake në rajon si edhe një prej mrekullive të kohës.

Një pjesë e Amfiteatrit të Durrësit mbetet ende e pazbuluar, duke i shtuar këtij vendi misterin e një vepre jo të plotë. Pavarësisht kësaj mungese, funksionet e tij ndër shekuj mbeten mëse të qarta edhe në ditët tona. Në shkallët e amfiteatrit mendohet se shijonin spektaklin rreth 15 000 deri 20 000 spektatorë. I ndërtuar nga mjeshtërit vendas, me arenën, shkallaret, galeritë dhe dy menianume (ballkone apo llozha) në atë kohë amfiteatri vlerësohej si kolos i arkitekturës së lashtë. I përbërë prej gurësh dhe tullash, amfiteatri vishet nga një fasadë dy katëshe, me harqe e kolonadha të dekoruara me dritare të cilat shohin drejt qendrës së qytetit. Kalimi poshtë tuneleve në brendësi të amfiteatrit do t'ju kujtojë skenën e hyrjes së Maximus në arenën e Koloseut mes brohoritjeve të spektatorëve në filmin "Gladiator", me gjithë ndjesitë që ajo skenë përcjell. Nëse e gjen veten në perëndim të amfiteatrit, do të gjendesh pak hapa larg bregut të Adriatikut. Deri këtu, besoj se keni kuptuar se vizita premtion shumë përjetime të lavdishme si edhe mundësia për të bërë foto kujtimi që ju shoqërojnë në jetën tuaj.

Si në rastin e Koloseut, lojërat po aq argëtuese sa edhe vdekjeprurëse, shënuan pikën më kulminante të Amfiteatrit. Pasi ato u ndaluan prej perandorit Honor (393-423 e.s), arena e hershme e gladiatorëve në Amfiteatër u shndërrua në varrezë.

Në shekujt e mëvonshëm (V-VI), në Amfiteatër u ndërtua edhe një kishë (kapelë) ku realizoheshin ceremonitë fetare dhe funerale të banorëve të qytetit.

Fillimisht, muret e kësaj kapele ishin të zbukuruara me afreske të cilat më pas u kthyen në panele mozaikësh të martirit të qytetit të Durrësit, Shën Stefanit, si edhe të plot shenjtëve të tjerë si Shën Mëria, Shën Irena, Shën Sofia, dhe Shën Gabrieli. Pra, me sa duket, amfiteatri pati fatin të kalonte prej fazës së argëtimit në atë të pendimit. Në anën lindore, kapela ka absidën me një afresk të dëmtuar dhe altarin. Në pjesën perëndimore ruhen të vetmet mozaikë muralë në Shqipëri.

Majtas është paraqitur Shën Stefani si martir i parë i kishës. Në të majtë të tij, është paraqitur Shën Mëria si mbretëreshë e qiejve. E paraqitur me veshje mbretërore, ajo prezantohet me kurorën mbretërore, skeptrin dhe globin në të dy duart e saj. Atë e shoqërojnë në të dy krahët arkangjejtë Mihal dhe Gabriel.

Në panelin qendror, por mjaft të dëmtuar, paraqiten katër figura madhështore, dy prej të cilave indentifikohen si Sofia (dituria) dhe Irini (paqja). Në këmbët e dy figurave të mesit janë paraqitur dy figura të tjera të vogla njerëzore. Në të është i dallueshëm mbishkrimi bizantin "**O Zot mbro skllavin tënd Aleksandër**", që mendohet se i dedikohet dhuruesit të kishës.

Mbas vizitës në Amfiteatrin e Durrësit dhe pushimit në një nga kafenetë që ndodhen pranë tij, marrim rrugën e tregtarëve, ku përballemi me Xhaminë e Madhe.

Ndërtimi i këtij objekti kulti i besimit islam filloi në vitin 1931. Në vitin 1967, regjimi komunist vendosi prishjen e institucioneve fetare në Shqipëri. Xhamia i shpëtoi shkatërrimit të plotë, por ajo u kthye në institucion kulturor për argëtimin e rinisë durrsake. Vetëm pas ndryshimeve demokratike në vitin 1991, Xhamia u kthye sërish në institucion fetar, ku besimtarët myslimanë kryejnë ritet për adhurimin e Zotit.

Pasi keni mbaruar udhëtimin ndër shekuj, mund të shëtisni në rrugët e qytetit të vjetër të Durrësit, dhe në perëndim të diellit, të uleni në një prej shumë restoranteve e lokaleve buzë detit.

Një eksperience e veçantë, po aq e re sa edhe e vjetër, e mirëpret entuziastin e historisë, artit, arkitekturës...po ashtu edhe të detit dhe frutave të tij, në qendër të qytetit të Durrësit.

Banjot termale (romake)

#Banjotromake (termet) u zbuluan gjatë ndërtimit të Pallatit të Kulturës në vitet 60 të shek.XX. Në afërsi të banjave romake u zbulua dhe mozaiku më i famshëm durrsak që u pagëzua me emrin "Bukuroshja e Durrësit". Mozaiku datohet rreth fundit të shek.IV dhe fillimi shek.III p.krishtit.

Ai sot gjendet i ekspozuar në Muzeun Historik Kombëtar në Tiranë.

Në këto terma dallohen mjaft qartë tre dhoma të mëdha të cilat shërbenin për popullsinë e asaj periudhe si sauna. Dhoma e parë e quajtur ndryshe "caldarium", ishte dhoma me ujë të ngrohtë, dyshemeja e të cilës ka qenë e shtruar me pllaka bardh e zi, njëlloj si dyshemeja e pishinës. Dhoma e dytë ishte "tepidariumi", dhoma me ujë të vakët dhe e fundit ishte "frigidariumi" që kuptohet edhe nga vetë emri, dhoma me ujë të ftohtë.

Falë një projekti bashkëpunimi mes arkeologëve shqiptarë dhe atyre francezë janë nxjerrë në dritë shtresa të reja helenistike të cilat shtrihen nën zbulimet arkeologjike romake të paeksploruara më parë. Puna 1-vjeçare e arkeologëve të projektit "Topografia e Epidam-Dyrrahut" u shpërblye pasi ata zbuluan rrënoja edhe më të hershme aty ku më parë ishin gërmuar banjat publike romake. Ky është rezultat i një bashkëpunimi mes Institutit Arkeologjik të Shqipërisë dhe Universitetit Lion të Francës. Qeramikat tregojnë se zbulimet e tyre datojnë në shek.III p.e.s, pra katër shekuj përpara banjave romake që njihen prej gërmi-meve të viteve 1960 në këtë zonë.Punët më të fundit kanë nxjerrë në dritë një shtëpi helenistike me dy dhoma në njërin prej të cilës ekzistonte një mozaik tashmë i shkatërruar.

Arkitektura e përdorur ka qenë mjaft e zgjuar dhe zbulimet lënë të kuptohet se qyteti ka qenë i pastër. Mendohet se ka qenë pikërisht periudha romake ajo që i ka dhënë Dyrrahut të vjetër kapërcimin gjigant drejt një jete më të mirë. Me rindërtimin dhe zgjerimin e qytetit u rikonstruktua dhe rrjeti i kanalizimeve të nëndheshme, të mbul-uara me harqe tullash, të cilat dëshmojnë se qyteti vazhdoi të ruante sistemin ortogonal të trashëguar nga antikiteti. Gjatë periudhës bizantine, Durrësi ishte një nga metropolet më të rëndësishme të Perandorisë Bizantine. Durrësi u bë një nga qendrat më të rëndësishme kishtarë peshkopale, duke pasur një histori të pasur kishtarë. Kjo dëshmohet nga ekzistenca e kishës së madhe të zbuluar në kodrat e Arapa-jt. Përmasat e kishës me një gjatësi prej 66 m dhe gjerësi

38 m tregon mjaft qartë rëndësinë e Durrësit si një nga qendrat peshkopale më të rëndësishme të kohës.

Durrësi është një qytet i cili ka fatin që është banuar përgjatë gjithë historisë së tij dhe kjo e bën atë të favorshëm për kërkimet arkeologjike që janë gjithnjë duke evoluar. Megjithatë sipas arkeologëve qyteti modern nuk të lejon shumë mundësi që të bësh kërkime masive, ndaj ata janë të detyruar të punojnë në zona të vogla. Kjo do të thotë se Durrësi ka akoma shumë thesare të pazbuluara nën sipërfaqe.

Forumi Bizantin

#ForumiBizantin (rotonda) është monument historik i cili gjendet pranë Pallatit të Kulturës në Durrës. I zbuluar në vitet 80, ky forum është një ndër monumentet më të vjetëra në qytetin e Durrësit i cili daton rreth shekujve V-VI, periudhës së Perandorit Anastas. I ndërtuar sipas stilit bizantin, ku në qendër ka shkallë në formë rrethi, dyshe-menë e veshur me pllaka mermeri dhe rrethuar nga kolona të të njëjtit material, ky monument ngjall kureshtjen e shumë vizitorëve.

Monumenti ka diametër 72 m. Nga paraqitja luksoze, ky monument duket se ka qenë një treg i argjendarëve të qytetit, i cili mbyllej gjatë natës me portën e vetme që të çonte në oborr. Disa studjues e kanë krahasuar edhe me forumin rrethor në Kostandinopojë, i cili tashmë nuk ekziston më, ndërsa në krenar e kemi ruajtur këtë shesh të lavdishëm i cili ishte jeta e qytetit, pasi në të kryheshin shkëmbimet tregtare, burimi kryesor i të ardhurave. Sot është vendi idela për të bërë disa shkrepje magjepsëse për profilin ose blogun tuaj, kështu do të ngjallin kureshtje dhe “zili” tek miqt tuaj virtual.

Pasi kemi vizituar keto vende që i perkasin antikitetit kthehemi dhe vizitojmë Muzetë e qytetit.

Në Durrës gjeni 3 muze të rëndësishëm: Muzeu Arkeologjik, Muzeu Etnografik, Muzeumi i Dëshmorëve.

*Pamje nga kalaja, Durrës
1914*

*Fusha e Lirisë, Durrës
1942*

Muzeu Arkeologjik

#MuzeuArkeologjik është muzeu arkeologjik më i madh i këtij lloji në Shqipëri. Muzeu është i organizuar në 3 pavione që përkojnë edhe me periudhat historike për të cilat janë gjetur gjurmë të zhvillimit të qytetërimit në Durrës, e që mishërohen me 3204 objekte. Sapo të hyni në muze do të përballeni me disa statuja që gjatë kalimin nga një shekull në tjetrin kanë humbur pjesë të tyre, por jo madhështinë. Eksplorimin e tij e nis me sallën e parë që fillon me vitrinën e gjetjeve prehistorike në qytet e rrethinat e tij. Në rend kronologjik ndiqet pandërprerje historia e qytetit në periudhën arkaike, klasike dhe qytetare ilire deri në shek. I pas krishtit. Në vazhdim shpaloset zhvillimi topografik, ekonomik, politik e kulturor i Dyrrachiumit romak. Në aspektin tematik ky qytet dëshmon praninë e një popullsie autoktone ilire me botë të pasur shpirtërore. Durrësi paraqitet qendër me ekonomi shumëdegëshe dhe që tregtonte me shumë qendra mesdhetare. Objektet e ekspozuara përfshijnë shekujt që nga antikitetit e deri në shek. XV me periudhën turke.

Muzeu Etnografik

#MuzeuEtnografik është edhe një shtëpi karakteristike durrsake e shek. XIX. Nga disa njihet edhe si Shtëpia Muze e Aleksandër Moisiut, aktor shqiptar që famën e mori përmes interpretimit të rolit të Hamletit në skenat e Vjenës. Në këtë shtëpi aktori kaloi vitet e para të jetës, periudhë të cilës i kushtoi edhe një skicë me titull "ëndërr fëmijërie". Një pjesë tjetër e njeh edhe si zyrat e konsullatës angleze e shek. XX. Gjithë këto emërtime për të njëjtën godinë, e cila që nga viti 1983 priti në ambientet e saj edhe "Ekspozitën e Kulturës Popullore", një vlerë e shtuar e qytetit të Durrësit.

Ekspozita gjendet në katin e dytë të kësaj ndërtese dhe përfaqësohet me disa dhoma. Materialet e ekspozuara janë autentike dhe të punuara nga mjeshtrit vendas. Ato ç'ka bien më shumë në sy në këtë ndërtesë janë: tavani detajet e të cilit janë ruajtur me fanatizëm punimet zbukuruese floreale dhe gjeometrike.

Por cilat janë dhomat që mund të vizitoni në këtë muze?

#DhomaeAleksandërMoisiut e cila ka gjithë detajet dhe faktet që kanë arritur për Moisiun në ditët e sotme. Gjithçka nis me pemën gjenealogjike të Moisiut dhe rrjedh më pas me letërkëmbimet që ai ka pasur me miqtë dhe familjarët e tij. Arsyeja e vendosjes së këtyre elementeve është për të treguar origjinën e tij shqiptare nga ana e babait, pasi vetë Aleksandër Moisiu lindi në Trieste dhe vetëm 5 vitet e para të jetës i kaloi në këtë dhomë.

#DhomaDedikuarA.Moisiut e cila ka një mori veprash të cilat i janë kushtuar aktorit të skenave botërore. Të gjitha pikturat ose skulpturat shoqërohen me tabela në të cilat përshkruhet jeta artistike e Moisiut, nga ku spikasin veprat e Kristaq Ramës, Qazim Kërtushës, Sabri Tuçi, Nexhmedin Zajmi, Spiro Mazhe, etj.

#DhomaeArtizanatit e cila përfshin një sërë punimesh të bëra gjatë periudhës së komunizmit me material të tillë si: alabastra (lloj gipsi), druri, bakri dhe brir kafshësh. Nuk mungojnë edhe punimet e dorës të punuar me aq mjeshtri nga gratë durrsake, njëra prej tyre është e qëndisur në mëndafsh me fije nga bishti i kalit. Vëmendje tërheq edhe jastëku i qëndisur me luspa peshku dhe fije ari. Detaji i fundit i cili të bën përshtypje janë qilimat dhe rrugicat që janë shtruar në dysheme që janë punuar në tezgjah.

#DhomaEtnografike e cila është e mbushur me veshje popullore të Shqipërisë së Mesme, të cilat kanë një sere veçorishë që do të përmenden më poshtë.

Veshjet e ekspozuara janë punuar nga vajzat e zonës dhe nëse përlllogaritet vlera e tyre mund të themi se janë goxha të kushtueshme. Kjo duket edhe tek elementet që ato kanë, p.sh veshja e grave përbëhej nga: këmbët e dimiqve, dimiqt, këmisha, jeleku, sako (xhybja), cervia (përparësja), shamia e kokës, bokshia, etj. Veshja tradicionale vishej në raste festash dhe jo rrallë edhe në përditshmëri. Veshja e burrave ishte më e thjeshtë pasi përbëhet nga: brekushtet, këmbët e brekusheve, këmisha, jeleku dhe qeleshja.

Mauzoleumi i Dëshmorëve

#MauzoleumiDëshmorëve i është dedikuar të rënëve gjatë Luftës së Dytë Botërore. Në të gjenden eshtrat e dëshmorëve që dhanë jetën për çlirimin e atdheut dhe të rënëve në kampet naziste. Godina është projektuar nga arkitekti durrsak Kristo Sotiri dhe filloi të ndërtohej në vitin 1947.

I vetmi i këtij lloji, ai ngrihet solemn në formë gjysëm rrethi dhe i përbërë nga tre pjesë: Mauzoleu në të cilin gjenden edhe varret e dëshmorëve, shkallarja e cila finalizohet me një mozaik festiv dhe lulishtja e cila ofron një ndjesi paqe për turistët dhe vizitorët. Në ambientet e muzeleumit gjendet edhe një statujë si përkujtimore e cila nga të dyja anët e saj ka pllaka me emra të të vvarëve në kampin nazist në Porto Romano.

Pasi keni vizituar disa nga atraksionet kryesore të Durrësit do të shihni një sërë monumentesh që shpesh guidat i anashkalojnë ose nuk i japin rëndësinë e duhur. Ato gjenden në disa zona të fshehura nga syri i turistit dhe njihen kryesisht nga banorët vendas të cilët ia çmojnë vlerën dhe rëndësinë që kanë ato për qytetin.

*Banka Tregtare
parë nga porti Durrësit
1941*

Banka e Shtetit Shqiptar

#BankaeShtetitShqiptar në Durrës (sot BKT) u ndërtua në vitin 1928. Themelet e saj janë mbi kullën juglindore të rrethojës bizantine, e quajtur "Bastioni i madh". Ndërtesa është projektuar nga arkitektë italianë dhe realizuar nga mjeshtri durrsakë. Ajo është banka më e vjetër në Shqipëri e cila për nga ana kompozicionale hyn në veprat e stilit barok, që përdoret për herë të parë në vendin tonë. Mbi bankë është vendosur një skulpturë e mbretëreshës Teutë, e cila paraqet në mënyrë simbolike luftën, rezistencën dhe fitoren ndër shekuj dhe begatinë e vendit. Figura e Teutës na shfaqet me mjaft dritë-hije në histori, nga një anë shfaq largpamësi duke i dhënë rëndësi forcimit të flotës si element kyç i zhvillimit të qytetit dhe nga ana tjetër shihet qartë pakujdesia duke shpallur armiq gjithë fqinjët e saj bregdetar, një hap mjaft i pamatur nga pikëpamja e marrëdhënieve diplomatike. Pavarësisht gjithë luhatjeve gjatë sundimit 3 vjeçar mund të themi që ka qenë strategjia e parë femër e cila e meriton të qëndroj krenare mbi Bankën e Parë Shqiptare.

Kulla Veneciane

#KullaVeneciane është një nga veprat e tjera që na ka lënë pas Perandori bizantin Anastas I. Sinonim i saj është edhe kulla rrethore, që rrjedh nga forma e saj. Kulla u rikonstruktua gjatë periudhës që Durrësi ishte nën ndikimin venecian në shek. XV, fakt që vërtetohet nga prania e blloqeve që gjenden në të. Ndërtimi i saj është tepër i veçantë për shkak se porta e saj është në formën e një harku, shkallët që të çojnë në tarracë janë të brendshme dhe shumë të pjerrta, mbyllja e perimetrit të sipërm me bedena, 5 frëngjit e saj dhe ndarja me 3 kthina, të gjitha këto tregojnë për një arkitekturë mjaft të rafinuar, ku diametri është 16 m ndërsa lartësia 9 m përmasa të përshtatshme për të kryer funksionin parësor të saj, mbrojtjen e qytetit.

Konaku

#Konaku (Pallatimbretëror)

Vetëm pak metra larg kullës veneciane ndodhen rrënojat e një ndërtese, që edhe vetë durrsakët pak njohuri kanë për të. Sot mbi këto rrënoja është ndërtuar Veliera. Në këtë vend ka qenë i ndërtuar Pallati qeveritar i mytesarifit osman. Ndërtimi i Konakut sipas të dhënave mendohet të ketë filluar rreth vitit 1839 dhe të ketë mbaruar disa vite më vonë. Më 26 nëntor 1912 në këtë godinë është ngritur flamuri i Pavarësisë së Shqipërisë. Me mbrritjen e Princ Vidit në Shqipëri më 7 mars 1914, Durrësi u bë kryeqendra e Shqipërisë. Kjo ndërtesë shërbeu për rreth 6 muaj si pallati mbretëror i Vidit. Në tetor të vitit 1918, kjo ndërtesë bombardohet nga italianët dhe shkatërohet tërësisht. Tërmeti i vitit 1926 dhe projektet e arkitektëve italianë për ndërtimin e qytetit të ri mbuluan për rreth një shekull rrënojat e kësaj ndërtese.

Çisterna Mesjetare

#ÇisternaMesjetare është një depo uji e periudhës së mesjetës e cila ndodhet pas Muzeleumit të Dëshmorëve. Është një ndërtesë e cila për ajrosje ka një dritare rrethore ndërsa për hyrje ka 5 palë shkallë, detaje që tregojnë për një planifikim dhe strukturim mjaft të mirë.

Hamami Mesjetar

#HamamiMesjetar, ose ndryshe banjat e periudhës turke janë një monument kulture dhe vlerë për qytetin. Ndërtimi i tij është i përbërë nga mjedisi i zhveshjes i cili ka edhe një kupolë sferike që është rikonstruktuar para 30 vitesh. Lartësia e tij arrin deri në 6 metra dhe ajroset përmes 12 dritareve katrore, ndërsa në kulmin e kupolës ndodhet një gjysmë rrethi tjetër i cili ka tre dritare rrumbullake dhe ofron ndriçimin e mugar për këto mjedise. Ajo ç'ka e dallon këtë hamam është fakti se dyshemeja e tij ngrohej përmes tubacioneve të avullit të cilat dilnin nga furra, sistem i ndërlikuar për shekullin e XVIII. Gjëndjen e tij të tanishme mund të vini dhe ta shihni nga afër pasi ndodhet pranë bulevardit.

Rruga Tregtare

#RrugatTregtare është ndërtuar pas tërmetit të fuqishëm të vitit 1926 dhe është fillimi i modernizimit të urbanistikës së qytetit, përshtatja sipas ndërtimeve bashkëkohore europiane. Planin urbanistik të kësaj zone e ka ideuar Brasini, një nga arkitektët më në zë të kohës. Anët e saj ishin të veshura me vila 2-3 katëshe katet e para të cilave shërbenin si dyqane për tregtimin e mallarave të ndryshëm, nga ky detaj ajo mori edhe emrin "Rruga tregtare". Kohët e fundit ajo është parë nga një këndvështrim ndryshe, nga lart, dhe shumicës së personave i është dukur në formën e një spirance, një simbol i qytetit bregdetar të Durrësit. Kjo mbetet akoma një hipotezë e cila ka gjasa të vërtetohet dhe ti rris madhësinë kësaj rruge.

Historia e qytetit përmes busteve dhe skulpturave

Për dashamirësit e arteve vizive qyteti mund të shihet edhe në një këndvështrim tjetër atë të busteve, memorialeve, skulpturave. Fatëmirësisht Durrësi të ofron një larmi figurash të cilat janë formësuar në buste.

Bustet

Fan Noli

Lindi në vitin 1982 dhe vdiq në vitin 1965. Busti i Fan Nolit ndodhet në hyrje të kishës ortodokse, pranë ndërtesës së Bankës Kombëtare Tregtare. Prania e bustit të Fan Nolit pranë kishës ortodokse lidhet me faktin se Noli ka qenë krijuesi dhe kreu i Kishës Ortodokse Autoqefale Shqiptare, e cila u njoh si e tillë nga Patriarkana e Stambollit në v.1937. Përveç të tjerash, Noli ka qenë politikan, shkrimtar, studiues dhe një patriot i madh i mbrojtjes së çështjes shqiptare në periudhat më të errëta të historisë së Shqipërisë. Noli ka qenë zëri i të drejtës kombëtare të popullit shqiptar në arenën ndërkombëtare.

Dom Nikoll Kaçori

Lindi në vitin 1862 dhe vdiq në vitin 1917. Dom Nikollë Kaçori ishte politikan dhe atdhetar shqiptar, klerik i njohur dhe nënshkruar Deklaratën e Pavarësisë së Shqipërisë, më 28 Nëntor 1912 dhe zëvendës Kryeministër i parë i Shqipërisë në kabinetin e Ismail Qemalit. Lindi në krahinën e Lurës, por pas përfundimit të shkollës teologjike u emërua ipeshkv në Durrës. Për veprimtarinë e frytshme kishtarë, Vatikani e nderoi me titujt "Kryqin e artë", "Për Kishë dhe Papë". Kaçori ishte ndër të parët në organizimin e shoqërive patriotike "Vllaznia" dhe "Bashkimi" në Durrës (1907 -1909). Më 28 nëntor 1912 ishte përfaqësues i Durrësit në shpalljen e Pavarësisë në Vlorë dhe prej kuvendit u zgjodh nënkryetar i qeverisë së parë shqiptare. Fjalët e Kaçorit në mbledhjen e Kuvendit të Vlorës ishin "Në qoftë për nesër, vdesim sot, o flamur o vdekje!"

Telat Noga

Busti i tij ndodhet pranë ish fabrikës së Duhanit, e cila para viteve '90 ka mbajtur emrin e tij. Telat Noga ishte një i ri antifashist dhe vdiq në kampin nazist të Manthauzenit në vitin 1945.

Azem Hajdari

Busti i tij ndodhet në qendër të qytetit të Durrësit. Azem Hajdari është shpallur "Dëshmor i Atdheut". Ai ishte deputet i Kuvendit të Shqipërisë dhe u vra në një pritë në vitin 1998. Hajdari ka qenë një nga studentët e lëvizjes demokratike të viteve 90 që synonin rrëzimin e regjimit komunist në Shqipëri.

Skulptura Rodonit

Zot i deteve edhe zoti fatsjellës i durrsakve është vendosur së fundmi në fillim të shëtitorës buzëdetit. Ajo është punuar nga mjeshtri Ilirjan Xhixha me materiale të veçanta të cilat përveç vlerave artistike përcjellin edhe mesazhin sensibilizues për riciklim. Nga kjo skulpturë mund të kuptoni edhe rrënjët e lashta që ka qyteti, i cili emrin e hyjnisë së deteve ia ka vendosur edhe Kepit të Rodonit, i cili ndodhet mes gjirit Lalzit dhe Rodonit.

Statuja e Teutës

Qëndron krenare mbi tarracën e Bankës së Shtetit në Durrës dhe prej aty sheh gjithë portin e Durrësit. Figura e saj ka qenë mjaft e rëndësishme për qytetin, pasi ishte një ndër drejtueset e para femër që mbretëroi për tre vjet dhe ndoqi disa strategji që ndikuan drejtpërsëdrejti në fatin e banorëve. Teuta, bashkëshortja e mbretit Ilir, Agron, e mori fronin pas vdekjes së tij dhe vazhdoi të ecte me po të njëjtat hapa kolosale për fuqizimin e shtetit. Si e tillë ajo nuk shihej me sy dashamirës nga fqinjët të cilët synonin të pushtonin Durrësin, pikën lidhëse mes Romës dhe Kotandinopojës, dy qytetërimeve më të zhvilluara të kohës. Por ajo ia doli ta forconte qytetin duke ndjekur sloganin "Prijësit ta konsiderojnë armik gjithë bregdetin".

Busti Hafiz Ali Podgorica

Është kryebashkiaku i parë i qytetit (1912) ndaj dhe bustin e tij e kanë vendosur pranë godinës së Bashkisë. Emri i tij lidhet edhe me botën islame pasi Hafiz është një titull që iu jepet personave që mësojnë përmendësh Kuranin. Patrioti i shquar i cili u brumos me idealet rilindase, dha kontribut të çmuar në Shpalljen e Pavarësisë dhe funksionimit të institucioneve shtetërore të asaj kohe. Kjo u nxit nga shkollimi i tij dhe lidhjeve që kishte me figura të tilla si Ismail Qemali, Jani Vreton, Dom Nikoll Kaçorin, etj. Puna e tij si kadi dhe më pas si myfti, angazhimi në klube patriotike e bëri që të ndërgegjësohej dhe të merrej shumë me përhapjen dhe mësimin e gjuhës shqipe. Falë gjithë kësaj eksperience më 1909 -1912 u zgjodh si kryebashkiak i Durrësit dhe disa ditë para se Ismail Qemali të ngrinte flamurin në Vlorë, Hafiz Ali Podgorica më 26 Nëntor 1912 ngriti flamurin në Durrës.

Busti i Mujo Ulqinakut

Ndodhet pranë kullës veneciane, në fillim të shëtitorës së dashur të durrsakëve "Vollga". Ky monument i dedikohet dëshmorit të parë shqiptar të Luftës së Dytë Botërore, rënë më 7 Prill 1939 në mbrojtje të atdheut kundër pushtimit italian të Shqipërisë. Si një detar i zoti, i cili e njihte që në vegjëli detin ai u vu në krye të detarëve durrsakë për të mbrojtur qytetin nga pushtimi fashist.

Ushtari i panjohur

Statuja e ushtarit të panjohur ndodhet përgjatë shëtitorës së Vollgës, buzë detit. Kjo statujë simbolizon lirinë dhe luftën e popullit shqiptar për lirinë e atdheut.

Busti i Teutës

Baba Sarisalltik

Përkujtimore për 2700 ushtarë të anijes "Lloyd Linz" të marinës Austro - Hungareze

Veshjet Popullore.

#VeshjetPopullore. Gjyshërit e mi gjithmonë i ruajnë dhe trashëgojnë me fanatizëm çdo send të vjetër dhe gjithmonë më kanë ushqyer me dëshirën për të njohur gjithçka që i përket kohës kur ata kanë jetuar. Një ditë të shtunë gjyshja vendosi të më tregonte sendet që ai mbante në një dhomë që gjendej gjithmonë e kyçur. Isha shumë kuresh-tare që e vogël të dija pse ajo qëndronte e mbyllur, por ishte ajo ditë që gjyshja kishte vendosur të më tregonte. Sapo hapet dera dukej sikur po shikoja një dhomë parahistorike. Ajo ishte mahnitese.

-Të solla këtu pasi dua që dhe ti, t'i ruash dhe t'i trashëgosh këto vlera. Vendi ynë ka një kulturë dhe trashëgimi të pafund. Kjo pjesa që ti shikon këtu është vendi ku përgatitet qeleshja. Ajo do rreth një orë që të përgatitet. Në fillim lahet leshi i deles me ujë të nxehtë e sapun, vendosej te ky kallëpi i qeramikes dhe ngjishej tërë kohës për ti dhënë formën. Kurse pjesët e tepërta priteshin me gërshërë dhe në fund ai lahej me ujë të ftohtë. Këto dy qeleshet që janë këtu i kam përgatitur për ty dhe vëllain. Qeleshet janë me forma të ndyshme për krahina të ndyshme. Thuhet që ato që jetojnë në zona malore i kanë qeleshet më me majë.

Pak më poshtë më zënë sytë një arkë të vjetër selvije, brenda së cilës ndodheshin dy kostume popullore shumë të vjetëruar. Njeri ishte kostum burrash e tjetri kostum grash. Jeleku i grave ishte më nafsh i qëndisur me fije ari dhe argjendi, kjo lidhej me krahinën prej nga vinte gjyshja ime, ajo ishte një ishmakë 24 karatëshe. Zakoni e donte që nusja ta përgatiste vetë pajën e saj. Krahina të ndyshme kishin tipare të ndyshme në qëndisje dhe në rast se vajza kishte elementin e shqiponjës të qëndisur atëherë ajo përfaqësonte një nga familjet më të pasura. Ndërsa veshja e dhëndrit ishte e përberë nga shajaku, që përdorej nga burrat edhe në jetën e përditshme. Një karakteristikë tjetër e veshjeve është se ato trashëgoheshin për të lënë mbrapa fatin e mirë.

Në një cep të dhomës ndodhej një tejzgjah që shërbente për të bërë qilimet dhe sipër saj ishte varur në mur një pikturë e vjetër e cila paraqiste disa anije të cilat lundronin të qeta në Adriatik. Dukej që ishte punuar nga një piktor

i talentuar për të cilin familja jonë kishte respekt të veçantë pasi gjyshja ime nuk donte ta prekte askush. Një një sirtar të vogël anash raftit ndhodheshin një sërë fotosh të vogla. Ato tregonin jetën e gjyshit femijërinë dhe shtepinë e tij. Më tregoi se dhomat ishin të ndara dhe se kur vinin njerëz për vizitë gratë rrinin veç e burrat veç. Edhe fëmijët kishin vendin e tyre në një dhomë posaçërisht për ta.

Në njërën nga fotot ishte një xhmadan mjaft i vjetër rreth 100 vjeçar që i përkiste zonës së Ishmit. Nuk mund ta besoja që ajo mund të peshonte 10 kilogramë, mbeta e habitur.

Në fund më dha një kuti të madhe të paketuar. Sapo e mora në dorë e dija që ajo do të kishte një vlerë të veçantë për mua. Hoqa me kujdes fjongon e bardhë dhe hapa kapakun. Ishte një fustan që gjyshja ime kishte përgatitur për mua. Ishte një fustan modern i kaltër si deti, qëndisur me modele të vjetra popullore. Punimi ishte mjaft i veçantë dhe kishte akoma më shumë vlerë për mua.

Duke qënë se në ditët e sotme teknologjia po përparon çdo ditë dhe njerëzit po përshtaten me të, po zbehen këto pjesë të historisë që tregojnë se njerëzit kanë projektuar dhe punuar vetë gjithçka. Mendoj se secili nga ne duhet të përpiqet ti ruaj dhe ti trashëgojë vlera që na japin identitet.

Kepi i Rodonit

Kepi i Rodonit që është një ndër vendet më interesante në Shqipëri. Është kepi më i madh në vendin tonë, një vend me shumë histori. Kalaja e Skënderbeut ndodhet në pjesën verilindore të Kepit të Rodonit, ose siç e quajnë vendasit, Kepi i Muzhit dhe vështron veç thellësisë së detit Adriatik, edhe gjirin e Patokut dhe të Shëngjinit.

Këtu ndodhet dhe Kështjella e Skënderbeut. Kjo kështjellë filloi të ngrihej mbas rrethimit të parë të Krujës në vitin 1450. Përfundimi i saj mendohet të jetë bërë rreth vitit 1452. Muri i kështjellës së Rodonit është ndërtuar nga mjeshtra venecianë. Ai arrinte në një gjatësi prej 400 metrash dhe në kulmet e kështjellës kishte kulla të rrumbullakëta. Si rezultat i veprimtarive erozive të ujërave të detit, një pjesë e mureve janë zhytur nën ujërat e detit Adriatik. Kështjella u ngrit nga Skënderbeu për të pasur dalje në det dhe për të mos qenë në varësinë e Venedikut.

Pranë kështjellës së Kepit të Rodonit ndodheshin edhe katër manastire katolike të cilat kanë ekzistuar në këtë vend të vetmuar përpara se të ndërtohej kështjella. Të tilla manastire kanë qenë ai i Shën Anastasisë, Shën Kollit, Shën Mërisë dhe ai i Shën Ndout. Ky i fundit ishte i vetmi objekt që ekzistonte deri përpara disa vjetësh në gjendje rrënoje. Kisha e Shën Ndout ishte ndërtuar me një muraturë prej gurësh shtufi dhe tullash të lidhura me llaç gëlqereje, ku është përdorur teknika bizantine e kluasonazhit. Kisha e Shën Ndout, sipas specialistëve është ndërtuar në shek. XIV-XV.

Vizitë në Ishëm

Sa nga ju e dinë se ku ndodhet Ishmi?

Nëse nuk e dini dhe jeni kurioz ta mësoni po ju them se është një njësi e vogël në Ultësirën Perëndimore, fare pranë qytetit të Durrësit, të cilën mund ta vizitoni lehtësisht me makinën tuaj ose me një makinë të marrë me qira në një nga agjencitë e shumta turistike që ndodhen në qytet. Agjencitë mund ti kontaktoni përmes rrjeteve sociale dhe web-siteve që ato kanë, në këtë mënyrë shmangni pritje në rradhë dhe mund të zgjidhni cilën makinë (shërbim) të

dëshironi duke qënë në qetësinë e dhomës së hotelit.

Sa larg Durrësit është Ishmi dhe çfarë mund të shoh aty?

Kjo është një ndër pyetjet që bëhet më shpesh nga turistë dhe me të drejtë pasi askush nuk do të humb kohë dhe para për të parë një vend i cili nuk ka se çfarë të të ofrojë.

Si fillim duhet të dini se Ishmi është vetëm 45 minuta me makinë larg qytetit të Durrësit dhe në të gjeni disa atraksione të rëndësishme për qytetin, ndër to përmendim: Bazilika Paleokristiane, Kalja e Ishmit, Varri i piktorit të famshëm Ibrahim Kodra, Plazhin e Shën Pjetrit. Duhet theksuar se këto atraksione vizitohen gjatë rrugës për të shkuar në Ishëm ose duke vazhduar më tej për të vizituar Kepin e Rodonit. Duke marrë parasysh ndalesat dhe atraksionin me të largët, por më shplodhës, Plazhin e Shën Pjetrit kjo vizitë mund të zgjas edhe 3-4 orë.

Përse duhet ti vizitohet pikat e sipërpërmendura?

Shumë e thjeshtë, nëse je në të njëjtën kohë aventurier që dëshiron të zbulosh thesare të fshehura dhe kureshtar për të mësuar më shumë për historinë, atëherë e gjithë çfarë të duhet është një vizitë në Ishëm. Them aventurë pasi rruga për të shkuar atje është pak e vështirë por nëse jeni me miq të mirë nuk do e ndjeni fare largësinë. Ju po ndiqni një itinerar që shumë pak turistë e njohin dhe e dini pse? Sepse ata nuk duan të dalin nga zona e komfortit dhe nuk duan të zbulojnë atë çfarë është në të vërtetë Durrësi dhe Ishimi. Gjithashtu për të njohur më mirë historinë dhe zhvillimin që ka patur qyteti që në lashtësi ju duhet të vini dhe të shihni këto pika, në këtë mënyrë do të prekni nga afër gjurmët e ilirëve, të cilët që asokohe merreshin me ndërtimin e anijeve dhe zhvilloni tregtinë në birgjet e Adriatikut.

Cilin monument do të vizitohet parin dhe çfarë rrugë duhet të ndjek?

Pyetje me vend, si fillim vizitohet Bazilika Paleokristiane e cila ndodhet në fshatin Gjericaj, në lindje të kodrave të Ishmit. Për ta vizituar atë ju duhet të merrni autostradën Tiranë- Durrës, duke kaluar kështu në fshatrat Sukth, Maminas dhe Vorë nga ku do të kthehni majtas dhe do të

vazhdoni për në breg Shozë dhe Bubq, më pas do të kaloni fshatin Mallkuç dhe do të gjeni Bazilikën Paleokristjane në Gjuricaj. (Nëse doni të shmangni hartat dhe udhëzuesit e dorës mund të përdorni google map, një aplikacion shumë i vlefshëm më turistët, në raste se nuk doni ti besoni a google map atëherë mund të kontaktoni agjencitë turistike ose guidat lokale përmes rrjeteve sociale.)

Çfarë përfaqëson Bazilika paleokristiane?

Bazilika paleokristiane është një monument kulture i cili i përket viteve VI-VII të erës sonë dhe tregon shumë për qytetërimin dhe zhvillimin e kësaj zone. Gjatë zbulimit të saj në vitin 1984 janë gjetur objekte arkeologjike të tilla si: monedha, enë, dhe zbulime të ndryshme. Ndërtimi sipas stilit greko-romak tregon për ndikimin që këto dy qytetërime kanë patur në qytetin bregdetar të Durrësit dhe veçanërisht në zonën e Ishmit. Debatit nëse është kishë apo bazilikë, s'humica i është përgjigjur me bazilikë për shkak të përmasës relativisht të vogël dhe formës një konike që ajo ka. Dominimi i popullsisë katolike në këto zona lidhet edhe me shkëmbimet kulturore dhe materiale që popullsia vendase ka patur me venedikasit. Nga gjithë kjo pasuri kulturore shumë pak ka mbetur pasi terreni relativisht i vështirë dhe erozioni i kanë dëmtuar këto monumente.

Çfarë ka mbetur nga Kalaja e Ishmit?

Nga kalaja e Ishmit kanë mbetur gjurmë të cilat tregojnë pozitën e favorshme që ajo ka patur. Sipas të dhënave të mbledhura thuhet se para ndërtimit të kalasë në atë zonë ka qënë një bazë e rëndësishme për ndërtimin e anijeve. Andaj për të frenuar zhvillimin dhe për të mbajtur nën kontroll zonën Perandoria Osmane vendosi të ngrrej një kala të cilin e përfundoi për dy vite (1572-1574). Duhet thënë se kalaja u ngrit në një zonë mjaft të favorshme pasi në të njëjtën kohë mund të shihte e kontrollonte nga 5 kullat e saj edhe Krujën. Jo paqëllim ata vendosën të ndërtoni një kala me lartësi deri në 7 metra dhe me gjerësi deri në 1.5m. Forma e parë e kalasë ka qënë katrore dhe ka patur vetëm dy porta Pavarësisht viteve dhe gjendjes së saj ajo

arrin të tërheq vëmendjen e turistëve kureshtar. Për pak harrova pa thënë faktin se këtu ashtu si edhe në Durrësi, monumentet historike/arkeologjike bashkëjetojnë shumë mirë me të tashmen shpeshherë edhe duke u mbivendosur ose shkrirë me njëra-tjetrën.

A më duhet të eci shumë për të shkuar tek varri i Ibrahim Kodrës?

Një ndër pyetjet e para që të vjen në mendje pasi je udhëtuar për 1 orë me makinë, jo nuk duhet të ecësh fare për të vizituar varrin e piktorit shqipëtar me famë botërore, madje duhet thjesht të kthesh kokën dhe e shef se ku prehet sot ky kolos poskubist. Ka qënë dëshira e tij të varrosej në vendlindje. Ka qënë dëshira e tij të varrosej në qytetin e lindjes dhe të fëmijërisë, të cilit i ka kushtuar edhe një sërë veprash. Pllaka e tij e varrit është gjithashtu e veçantë por që i përshtatet shumë mirë stilit kubist të Kodrës. Ejani dhe shiheni nga afër, për të kuptuar ose zbuluar sadopak për botën dhe fantazinë që ai kishte.

Sa minuta më duhen që të arrij në Plazhin e Shën Pjetrit që të relaksohem dhe të "përtyp" informacionin e marrë?

Qetësohu, të duhen edhe 30 minuta me makinë për të arritur në rërën e nxehtë dhe detin e pastër të Shën Pjetrit.

Nëse do të më pyesësh se pse quhet plazhi i Shën Pjetrit?

Më vjen keq, por nuk do të përgjigjem dhe e di pse? Sepse përgjigjen duhet ta marrësh kur të vish e ta vizitosh nga afër këtë zonë? Shpresoj që kësaj pyetje t'ia gjesh përgjigjen sa më shpejt.

*Kisha e Shën Ndout
(brenda)*

Kalaja e Ishmit

*Kisha e Shën Ndout
(jashtë)*

Kepi i Rodonit

KULTET DHE BESIMET FETARE NË QYTETIN E DURRËSIT

Qyteti i Durrësit ka qenë gjithnjë një vijë ndarëse midis Lindjes dhe Perëndimit. Kjo ka bërë të mundur që edhe larmia e besimeve fetare në Durrës të jetë plot ngjyra. Gjatë periudhës bizantine shumica e banorëve të qytetit të Durrësit i përkiste besimit ortodoks dhe atij katolik. Pas pushtimit osman, në fillim të shek.XVI filloi procesi i islamizimit të tokave shqiptare. Deri në vitin 1766, peshkopët ortodoksë të Durrësit vareshin nga Patriarkana e Ohrit. Pas kësaj periudhe drejtimin e ortodoksizmit e mori Patriarkana e Konstandinopojës (Stambollit), aty ku ishte dhe qendra kryesore e fesë islame. Ndërsa Kisha Katolike e Vatikanit vazhdoi të kishte ndikim mbi banorët e besimit katolik në qytetin e Durrësit.

Banorët e Durrësit u përkasin besimeve kryesore: mysliman, ortodoks, katolik dhe bektashi. Pavarësisht kësaj, ashtu si në të gjithë Shqipërinë edhe në Durrës besimet fetare qëndrojnë në harmoni të plotë me njëri-tjetrin. Në pjesën më të madhe, banorët e rrethit të Durrësit i përkasin besimit mysliman. Sot në qytetin e Durrësit dhe fshatrat përreth gjen shumë pranë njëra-tjetrës xhami, kisha katolike, kisha ortodokse dhe teqe. Këto objekte fetare krahas rriteve fetare për besimtarët e tyre, kryejnë dhe aktivitete kulturore, kryesisht aktivitete për të rinj, si dhe në mbledhjen e shpërndarjen e ndihmave për njerëzit dhe familjet në nevojë.

Besimet fetare gjatë regjimit komunist

Pas përfundimit të Luftës së Dytë Botërore dhe ardhjes në pushtet të komunistëve në Shqipëri, gjendja për klerikët u përkeqësua. Shumë klerikë u konsideruan bashkëpunëtorë me pushtuesit dhe si të tillë u shpallën “armiq të popullit” dhe “partisë”. Një pjesë e klerikëve, qofshin këta të besimit islam apo të krishterë, u dënuan me vdekje dhe ata me më shumë fat u dënuan me burgim apo punë të rënda. Lufta e regjimit komunist ndaj fesë dhe kulteve fetare ishte mjaft e ashpër dhe në qytetin e Durrësit. Si rezultat i kësaj lufte, në vitin 1967 u mbyllën të gjitha institucionet fetare në vend

Në rrethin e Durrësit u mbyllën mbi 60 xhami, 8 kisha dhe 5 teqe. Ky numër kaq i madh institucionesh fetare, tregon për përhapje të gjerë të të gjithë besimeve fetare në rrethin e Durrësit, rreth ky që në këtë periudhë përfshinte në juridiksionin e vet, Kavajën, Shijakun, Rogozhinën dhe shumë lokalitete e fshatra të ndryshëm. Të gjitha këto institucione fetare u “rehabilituan” dhe u kthyen “në shërbim të popullit”. Shumë prej këtyre institucioneve u prishën krejt, deri në gurin e fundit të themeleve. Ato godina fetare që nuk u prishën u vunë në shërbim të ish-kooperativave bujqësore apo të ndërmarrjeve shtetërore, duke shërbyer si depo për grumbullimin e drithërave dhe stalla për ruajtjen e bagëtitive. Xhamia kryesore në qendër të Durrësit e ndërtuar në vitet '30 të shek.XX, u vu në dispozicion të Pallatit të Kulturës dhe do të shërbente si qendër për argëtimin e rinisë durrësake. Me shumë ndryshime arkitekturore, shkatërrimit total i shpëtoi Manastiri i Shën Vlashit në fshatin Vrinë. Edhe kjo godinë, ashtu si dhe të tjerat u vu “në dispozicion të popullit” për të ushtruar aty aktivitete sociale dhe kulturore. Afresket dhe pikturat murale u zhdukën nga muret e ndërtesave të kishave dhe vendin e tyre e zunë fotografitë e udhëheqësve kryesorë të regjimit komunist.

Xhamia e Madhe

Xhamia filloi ndërtimin e saj në vitin 1931 me ndihmën e popullit durrsak dhe në veçanti të tregtarëve të qytetit. Konstruksioni i saj ishte planifikuar me dy minare, njëra e pa përfunduar dhe e ngelur deri në bazamentin e katit të dytë, për arsye të ndërprerjes së punimeve për shkak të pushtimit të Shqipërisë nga Italia në 7 prill të vitit 1939. Autoritetet e pushtetit vendor, në vitin 1967 gjatë marrjes në dorëzim të xhamisë adoptimit të saj për qendër argëtimi për rininë, patën deklaruar se “kjo xhami që është inaguruar nga eksponenti i fashizmit Jakomoni, sot vihet në dispozicion të rinisë për argëtimin e saj”.

Xhamia Fatih

Xhamia Fatih është një nga objektet e kultit fetar mysliman më të vjetra në Shqipëri. Ajo është ndërtuar mes viteve

1502–1503 mbi rrënojat e një bazilike, e cila mendohet të ketë qenë një nga bazilikat më të mëdha të kohës. Nga kjo bazilikë ruhen pak mure me tulla, pjesërisht arkada veriore dhe muri perëndimor i saj. Për vlerat e saj historike dhe arkitektonike që mbart, kjo ndërtesë në vitin 1973 është shpallur monument kulture nga shteti shqiptar.

Kisha Katolike “Shën Luçia”

Kisha Katolike “Shën Luçia” gjendet në një nga lagjet më të vjetra të qytetit të Durrësit. Katedralja mendohet të jetë ndërtuar në 1868, vit i cili përkon edhe me vitin e shënuar në portën hyrëse të saj. Kjo kishë u ndërtua me ndihmën e Austro-Hungarisë, e cila në atë periudhë kishte kujdestarinë mbi popullsinë katolike të Shqipërisë. Në këtë kishë ka shërbyer Dom Nikoll Kaçorri, një nga bashkëudhëtarët e Ismail Qemalit në Shpalljen e Pavarësisë së Shqipërisë. Pas vitit 1967 kjo kishë shërbeu si teatër për fëmijët e vegjël. Pas vitit 1991 është rikonstruktuar tërësisht dhe është mjaft funksionale për besimtarët e saj.

Kisha e “Shën Ndout” në Kepin e Rodonit

Kisha e “Shën Ndout” është një kishë katolike romane, monument i trashëgimisë kulturore. Ky monument është ndërtuar në shek. XIV-XV gjatë kohës që kjo zonë ishte nën zotërimin e familjes së Kastriotëve.

Kisha e Shën Pavlit dhe Shën Astit

Është objekt kulti e besimit ortodoks. Kjo kishë është ndërtuar në të njëjtin vend ku më parë ka qenë e ndërtuar kisha e Shën Spiridhonit, e cila u shkatërrua në vitin 1967 nga regjimi komunist. Ndërtimi i kësaj kisha me emrin e Apostullit Pavlit dhe Shën Astit (Shenjtori i qytetit të Durrësit) është një rigjallërim i jetës së krishterë dhe traditës apostolike të qytetit të Durrësit, duke qenë përkrah krishtërit me themelimin apostolik të qyteteve të tjera në shtetet fqinje.

Manastiri Shën Vlashit

Ndodhet në fshatin Vrin, vetëm pak kilometra larg qytetit të Durrësit. Është një nga manastiret më të mëdhenj në vend. Si dhe vet emri, ky manastir i kushtohet shenjtit shën Vlash. Me këtë emër gjenden një sërë kishash, sidomos midis zonës së Durrësit dhe Laçit.

Pas mbylljes së institucioneve fetare në vitin 1967, ky manastir u kthye në maternitet dhe depo për magazinimin e produkteve bujqësore të kooperativës bujqësore.

*Xhamia e madhe
1941*

*Tregu i gjës së gjallë, Durrës
1914*

Monumentet Kulturore në qytetin e Krujës

Kalaja e Krujës është një nga pikat më të rëndësishme të historisë shqiptare. Ku vetë historia është e ndërlikuar më së shumti me periudhën e Skënderbeut. Para se kalaja të ndërtohej, ajo zonë ka qënë e banuar shumë herët që nga qyteti historik Albanopolit, ku banonin fiset ilire që nga ky qytet marrin dhe emrin albanët ose shqiptarët. Qyteti ndodhet në një lartësi prej 560 metrash mbi nivelin e detit, mbi një shpat mali, prej të cilit vizitorët kanë mundësinë të shikojnë një pamje mjaft të bukur drejt perëndimit në detin Adriatik. Qyteti i Krujës është një nga destinacionët e pakta turistike në Shqipëri që të çon në periudhën arkitekturore osmane.

Kalaja e Krujës është një nga kalatë me të njohura në Shqipëri. Kjo kala me trajtë eliptike dhe me perimetër 804 m, zë një sipërfaqë prej 2.5 ha tokë dhe është ngritur në një kodër shkëmbore. Kam lexuar disa të dhëna se qyteti i Krujës ka ekzistuar që në shekullin IV p.e.s.

Kalaja e Krujës u ndërtua gjatë shekujve të V dhe VI. Muret rrethuese janë të përforcuara nga 9 kulla të cilat shërbenin për vëzhgim dhe sinjalizim gjatë periudhave të luftërave. Në dokumentet bizantine përmendet qyteti i Krujës si Kroja=Krua (Burim uji) dhe ky qytet thuhet se emrin e ka marrë nga krojet e shumta. Brenda mureve të kalasë gjenden ende disa shtëpi të banuara.

Heroi Kombëtar Skënderbeu ka luftuar së bashku me shqiptarët kundër pushtimeve osmane në kështjellën e Krujës. Kështjella e Krujës u bë simboli i rezistencës anti-osmane për gati 25 vjet.

Gjatë mesjetës sistemi i fortifikimit të kalasë është përsosur e rindërtuar disa herë, veçanërisht pas tri rrethimeve osmane (1450,1466,1467). Disa rregullime që ju bënë gjatë shekullit të XIX nuk mundën ti kthenin shkëlqimin e dikurshëm. Muzeu i Skënderbeut është inaguruar në nëntor të vitit 1982.

Kjo kështjellë është vlerësuar shumë jo vetëm nga turistët por edhe historianë e arkeologë të huaj pasi vetë kështjella pa marrë parasysh bukurinë që ka të magjeps me historinë e mbijetesës dhe luftën për jetën e për një shtet autokton e kështu duke luftuar pushtimet osmanë.Kalaja ka një

strukturë arkitektonike e cila është e veçantë dhe e paparë ndonjëherë. Materialet të cilat janë përdorur për ndërtimin e kalasë janë kryesisht guri dhe betoni. Tashmë ky vend është një prej vendeve më të vizituara nga turistët, dhe njëkohësisht një monument historik me të cilën të gjithë shqiptarët duhet të ndjehen krenarë.

Në kala ndodhet muzeu Kombëtar "Gjergj Kastrioti" që i dedikohet luftërave të tij 25 vjeçare, me qëllim mbrojtjen e Shqipërisë nga pushtimi osman. Muzeu ka marrë këtë emër pasi Gjergj Kastriot Skënderbeu ishte hero i cili luftoi kundër pushtimit osman. Skënderbeu sipas përshkrimeve dhe pikturave të ndryshme thuhet se Skënderbeu kishte karakteristika, tipare fizike të ashpra, hundshkabë, sytërit dhe mjekër të gjatë e të dredhur e përmbi kokë mbante gjithmonë një kurorë me dy brirë dhie. Skënderbeu ishte i vetmi që mësoi shqipëtarët ta donin e të luftonin gjithmonë për liri. Skënderbeu ishte një trim inteligjent i cili u sakrifiku për liri. Ai u rrit në përandorinë osmane dhe aty mori dhe emrin Skënderbe, por sipas gojëdhënave ëndërronte gjithmonë të rikthehej në vendin e tij, Shqipërinë dhe ta mbronte atë nga pushtimet osmanë. Skënderbeu i mesoi shqipëtarët të qëndronin gjithmonë të bashkuar sepse sipas tij: "Bashkimi bën Fuqinë". Skënderbeu ngjalli shpresën e çdo shqipëtarit të lodhur e të vuajtur nga luftrat e shumta. Emri i tij tashmë nuk gjendet vetëm në sheshet dhe muzetë shqipëtare por edhe në disa sheshe të Evropës. Kjo është dhe arsyeja se pse dhe muzeu mban këtë emër pasi çdo shqiptar që dëgjon emrin Gjergj Kastriot Skënderbeu ndihet pafund krenar.

Në këtë muze ndodhen mjaft dokumente dhe elementë arkitektonikë që i japin muzeu një atmosferë të veçantë. Brenda muzeut janë të ekspozuara bibliografi, dokumente origjinale, këmbana e vitit 1462. Objektet antike që gjenden të ruajtura brenda këtij muzeu janë prej balte, qeramike, bronxi, hekuri, bakri të cilat i kanë rezistuar kohërave dhe prezantojnë historinë shqiptare kryesisht të Krujës.

Shpata e Skënderbeut është një nga objektet që shihet me shumë interes në sytë e turistëve vendas dhe të huaj. Thuhet se Shpata e Skënderbeut peshonte më shumë se çdo shpatë tjetër dhe askush nuk mund ta mbante. Pranë Kalasë ndodhet pazari i vjetër mesjetar i Krujës. Veçoritë e tij kryesore janë rruga me kalldrëm dhe dyqanet e ndërtuara me dru dhe stonë blloqesh të cilat janë deshmitarët e një periudhe të larmishme.

Këtu turistët mund të gjejnë mjaft objekte dhe suvenire siç janë punimet artizanale të filigramit, alabastrës, argjendit, bakrit, punimet e drurit, qilimave të leshit etj. Teksa endesha duke parë të gjitha punimet e bukura artizanale të bëra nga vetë dora e njeriut më rastis të shikojë shumë qilima të ndryshëm e të bukur të cilët i mbaja mend kur isha e vogël dhe gjyshja ime punonte shumë qilima të tilla me motive të ngjashme me ato të pazarit të vjetër të Krujës. Gjithashtu dhe copa të ndryshme të bukura të punuara me shumë mjeshtëri të cilat ishin të qëndisura nga fije të leshta dhe nga rruaza të bukura. Ndërkohë që shikoja më dukej sikur po jetoja në shumë shekuj të hershëm. Kishte shumë punime të mrekullueshme antike të cilat i kishin rezistuar kohës. Ajo që mbizotëronte më së shumti ishin veshjet popullore të cilat të linin vërtetë mbresa ku dallohet një ndryshim shumë i madh mes veshjeve tradicionale shqiptare dhe kohës së sotme moderne. Veshjet popullore ishin nga copa mëndafshi dhe të qëndisura me fije ari dhe rruaza shumëngjyrëshe. Veshja përfshinte xhamadanin, dimiqt, këmisha etj. Sot vishen vetëm nëpër festa tradicionale shqiptare, panaire të ndryshme apo edhe dasma tradicionale. Gjithashtu më ranë në sy shumë instrumente të ndryshme tradicionale shqiptare si tupana, lodra, daulle, të cilat ishin të punuar nga druri. Ajo që bën akoma më shumë përshtypje është kombinimi i bukur i dy ngjyrave kuq e zi e cila mbizotëron për shkak se është ngjyra e preferuar e çdo shqiptari dhe ngjyra e flamurit.

Pazari i Krujës për nga arkitektura është tipik i periudhës osmane. Kjo zonë është cilësuar monument kulture i kategorisë së parë nga Instituti i Monumenteve të Kulturës së Shqipërisë dhe është një nga destinacionet turistike më të vizituara në vend në çdo stinë të vitit.

Ky Pazar është një destinacion shumë atraktiv për turistët, ku krahas arkitekturës se veçantë ofron edhe shërbime të ndryshme karakteristike dhe historike. Në të gjenden dhjetëra dyqanë që ofrojnë një shumëllojshmëri të objekteve dhe që në Shqipëri janë edhe unike.

Në zonën ku shtrihet Pazari i Krujës janë realizuar edhe punime restauruese, si restaurimin e çatave, fasadave, ndriçimin dhe sinjalistikën, punime nëntokësore si dhe përmirësimin e kalldrëmit të një prej vendeve historike të veçanta në Shqipëri.

Klevis Musa Photography
Muzeu "Gjergj Kastrioti Skënderbeu"
1987

Referencat

- Paragrafi 2 marre nga Wikipedia **FQ.3**
- <https://www.radiokosovaelire.com/dom-nikolle-kacorri-1862-1917-atdhetar-klerik-nenshkruess-deklarates-se-pa-varesise-se-shqiperise/> **FQ.10**
- <https://www.kultplus.com/trashegimia/kisha-e-shen-lucise-ne-durres-ne-prag-te-shpalljes-monument-kulture/> **FQ.18**
- https://sq.wikipedia.org/wiki/Kalaja_e_Kruj%C3%ABs **FQ.19**
- Petrika Thëngjilli, "Historia e Popullit Shqiptar 395 - 1875", Tiranë, 2000
- Neritan Ceka, "ILIRËT", Tiranë, 2000
- Lorenc Agalliu, "Komunizmi dhe revolucioni antifetar", Durrës, 2012
- Eduard Shehi, "Konaku i Durrësit", Tiranë, 2018

Pasqyra e lëndës

Parathënie	2
Jeta social kulturore në Durrës	3
Historiku i qytetit	3
Amfiteatri i Durrësit	5
Banjot termale	7
Forumi Bizantin	9
Muzeu Arkeologjik	11
Muzeu Etnografik	11
Mauzoleumi i Dëshmorëve	13
Banka e Shtetit Shqiptar	15
Kulla Veneciane	15
Konaku, Rezidenca e Princ Vedit	16
Çisterna Mesjetare	17
Hamami Mesjetar	17
Rruga Tregtare	17
Historia e qytetit përmes busteve	18
Busti i Fan Nolit	18
Busti i Dom Nikoll Kaçorrit	18
Busti i Telat Nogës	19
Busti i Azem Hajdarit	19
Skulptura e Rodonit	19
Statuja e Teutës	19
Busti i Hafiz Ali Podgoricës	20
Busti i Mujo Ulqinakut	20
Statuja e Ushtarit të panjohur	20
Veshjet popullore	22
Kepi i Rodonit	25
Vizitë në fshatin Ishëm	25
Kultet dhe Besimet Fetare në qytetin e Durrësit	31
Besimet fetare gjatë regjimit komunist	31
Xhamia e Madhe	32
Xhamia Fatih	32
Kisha Shën Luçia	33
Kisha e "Shën Ndout" në Kepin e Rodonit	33
Manastiri i Shën Vlashit	34
Monumentet Kulturore në qytetin e Krujës	35
Referencat	39

Ky projekt financohet nga Bashkimi European

Empowered lives. Resilient nations.

*Regional Programme on Local Democracy in Western Balkans (ReLOaD),
financed by European Union and implemented by
United Nations Development Programme (UNDP).*

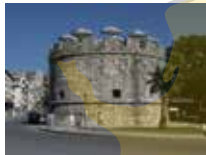
DURRËS AND ITS HERRITAGES

*"I came to Dyrrah
because this
city is free ..."*

Ciceroni

SHOQATA

Udhëtim i lirë

LIBERI DI VIAGGIARE

Association "Udhëtim i Lirë – Liberi di Viaggiare"

Under the care of Dr. Lorenc Agalliu

*Prepared by: Aurela Frroku, Ejona Limanaj, Elda Marku,
Erdi Çelshima, Enxhi Lipa, Genta Mësaja, Gred Braho,
Orin Agalliu, Marvina Mansaku, Xhejda Tusha*

Translation by: Jovan likja

Preface

This tourist guide is published as part of the "Youth Guide for Durres" project of the Association Udhëtim i Lirë – Liberi di Viaggiare, with the support of Regional Local Democracy Programme Western Balkans (ReLOaD), financed by European Union and implemented by United Nations Development Programme (UNDP) in partnership with the Municipality of Durres.

1) ReLOaD will increase financial mechanisms through which municipalities will be financially transparent CSOs and together with them will implement priority activities for local development.

2) CSOs act as partners of local governments and support them in addressing the needs of local communities.

The overall purpose of this project is to provide job opportunities and self-employment for local youth by increasing their role in tourism development in the Municipality of Durres. Through this project, it aims to mitigate the phenomenon of youth emigration in Albania and enhancing the quality of life within the country.

The project staff and the authors of this guide thank the staff of the Municipality of Durres for encouraging the idea of this tourist guide. Special thanks are also given to the staff of ReLOaD Program that has supported this idea since the beginning of the project and has always been present in our work, instructing us through the implementation of the project. Further thanks goes to the trainers and moderators, who gave to the young people the necessary knowledge. Due to this, the youngsters are the authors of this tourist guide.

Wishing you success and all the best

Miranda Mansaku
Executive Director

Social and cultural life in Durrës

Demographic data

Before talking about the social-cultural life of Durres, I think it's important to know a little more about its population and demographic development over the years. Durres region (including Durres and Kruja districts) has a population of 290,126 inhabitants or 10.1% of the total number of the republic, occupying the third place after Tirana with 31.3% of the total population and Fier with 10,3% of the total population. The gender ratio of the population has small differences, with 146,760 males and 143,366 females registered.

The municipality of Durrës consists of six administrative units, which are: Durrës, Sukthi, Ishmi, Katundi i Ri, Rrashbulli and Manza.

History of the City

Durres can be compared to the largest of the ancient and medieval Mediterranean cities. The city of Epidamn - Dyrrah was built by the Taulant Illyrians in the XIII-XI centuries BC. On the coast of the bay of Durres was established the first center or harbor named Dyrrah. According to ancient authors, this city was founded by two kings of Illyrian origin called Dyrrah and Epidamn. In the days of Emperor Anastasius I (491-519) and Justin I [527-565], the city underwent significant transformations in the urban structure taking on the features of a typical Byzantine-Christian city.

In the century. XI-XV, the Albanian State is known as the State of Arbër, which reached its peak during the reign of Gjergj Kastriot. According to Ottoman chroniclers of the century XVI, Durres was occupied by the Turks on 13 August 1501. Only in the 15th century did the city recover itself, becoming the center of transit trade and the main pier of Central Albania. On November 26, 1912 the flag of Independence was raised in Durres. Turkish rule had come to an end, but the city seemed to be coveted by other invasions: the Serbian occupation (1913), the Austro-Hungarian occupation (1916) and the Italian occupation (1918). During the years of the Albanian monarchy (1928-1939),

Durres gained a new breath and Durres noble citizenship made its city a model of capitalist economic development. On April 7, 1939, the city and its suburbs were occupied by Italian troops. On November 14, 1944, Durres was liberated by Nazi forces. The period of the socialist system (1945-1990) is related to investments in some branches of industry, the collectivization of agriculture, the massification of education, the establishment of socio-cultural facilities. In the early 1990s the first norms of the democratic system began with many problems for the transition phase, but with prospects for the future. The new system and the economic reforms that were implemented in Albania and Durres after 1990 brought about significant transformations in economic life. Social changes for the city of Durres were brought by the exodus of 1990 and 1991 where thousands of people took the emigration route to Italy and other European countries.

Durres over the years has attracted the attention of foreign visitors. Many of them have chosen it for its history, some others for its clear coastline, and not few have checked into restaurants and hotels that serve based on local traditions which are well intertwined with European ones.

These are some of the first reasons that elevate our city in the eyes of tourists and the most successful travel bloggers of the moment.

Whether we want to admit it or not, social networks influence the selection of our holiday destination. Often pictures taken by our friends in these places entice and fascinate us, even making us feel jealous in a way of not being there. One such case is the newest hashtag for Durrës **#choosedurrës**.

But what do you need to know before undertaking this exciting challenge?

To begin with, Durrës is a city that has something to tell you at all times, from gladiator stories, sandy beaches, architecture, food to late-night music, so be prepared for the unexpected. The streets of the city have always a history just like any ancient city. Situated above the marine natural pier, Dyrrah took its name from the small peninsula on which it was built. So let's begin our journey by creating new hashtags for the old city. We cannot start our guide in the city of Durres without the pearl of antiquity: its Amphitheater.

#DurrësAmphitheater remains one of the largest amphitheaters in the Balkans. It was discovered relatively late, in 1966, by the archaeologist Vangjel Toçi in a slightly casual way. In the backyard of a native family a fig tree had fallen into a pit a few feet deep. Vangjel Toçi insisted that the land be excavated. His perseverance was rewarded, as there was discovered the Durres Amphitheater which had been sought for years, but was not found. The discovery of the amphitheater required the removal of the families living on ancient city ruins.

Built during the 2nd century AD during the rule of Roman Emperor Trajan (98-117), the Amphitheater remains one of the largest Roman buildings in the region as well as one of the wonders of the time. A part of the Durres Amphitheater still remains undiscovered, adding the mystery to an incomplete work. Despite this shortage, its functions through the centuries remain clear today. On the stairs of the amphitheater it is thought to have enjoyed the spectacles around of 15,000 to 20,000 spectators. Built by local craftsmen, with the arena, stairs, galleries and two menianume (balconies or lodges) at the time the amphitheater was regarded as a colossus of ancient architecture. Made of stones and bricks, the amphitheater is featured by a two-storey facade, with arches and columns decorated with windows overlooking the city center.

Walking down the tunnels inside the amphitheater will remind you of the scene of Maximus entering the Colosseum arena amid the spectators' cheers in the movie "Gladiator", along with all the sensations that the scene conveys. If you find yourself in the west of the amphitheater, you'll be a few steps away from the Adriatic coast. So far, I believe you have realized that the visit promises many glorious experiences as well as the opportunity to take memorable pictures that will accompany you in your life. As in the case of the Colosseum, games as fun as deadly, marked the highlight of the Amphitheater. After being banned by Emperor Honor (393-423 A.D), the early gladiatorial arena in the Amphitheater was transformed into a cemetery.

In the later centuries (V-VI), in the Amphitheater was also built a church (chapel) where religious and funeral ceremonies of the local people were held. Initially, the walls of this chapel were decorated with frescoes which later were turned into mosaic panels of the martyr of the city of Durres, St. Stephen, and other saints such as St. Mary, St. Irene, St. Sophia, and St. Gabriel. So, apparently, the amphitheater was fortunate enough to move from the entertainment stage to that of repentance. On the east side, the chapel has the apse with a damaged fresco and the altar. The only murals in Albania are preserved in the western part. On the left is St. Stephen as the first martyr of the church. To his left, is depicted Saint Mary as queen of skies.

Featured in royal attire, she is presented with the royal crown, scepter and globe in both her hands. She is accompanied in both sides by archangels Mihal and Gabriel. In the central but heavily damaged panel, four magnificent figures appear, two of which are identified as Sophia (wisdom) and Irini (peace). At the feet of the two middle figures are shown two other small human figures. There is a distinctive Byzantine inscription, "Lord God protect your slave Alexander," thought to be dedicated to the donor of the church.

After visiting the Durres Amphitheater and having a coffee break in one of the cafés near it, we take the path of the merchants, where we face the Great Mosque. The construction of this object as a cult of Islam faith started in 1938. In 1967, the communist regime decided to demolish religious institutions in Albania. The mosque escaped complete destruction, but it turned into a cultural institution for the entertainment of Durres youth. It was only after the democratic changes in 1991 that the mosque again became a religious institution, where Muslim believers perform rituals for worshiping God.

After a centuries-long journey, you can stroll through the streets of the Old Town of Durres, and at the sunset, sit at one of the many restaurants and bars by the sea. A unique experience, both new and old, welcomes the enthusiast of history, art, architecture... as well as the sea and its fruits, in the center of Durres.

Roman baths

#Romanbaths (terms) were discovered during the construction of the Palace of Culture in the 60s of the 20th century. Near the Roman baths was discovered the most famous mosaic of Durres, which was baptized with the name "Durres Beauty". The mosaic dates back around the end of the IV century and the beginning of the III century BC.

It is on display today at the National Museum of History in Tirana.

In these terms, there are quite clearly distinguished three large rooms which served the population of that period as saunas. The first room, otherwise called the "caldarium", was a warm-water room whose floor was paved with black and white tiles, same as the pool floor.

The second room was the "tepidarium", the room with luke-warm water and the last one was the "frigidarium" which is understood by the name itself, the room with cold water.

Thanks to a project of collaboration between Albanian and French archaeologists, new Hellenistic layers have been brought to light which lie under previously unexplored Roman archaeological discoveries. The 1-year work of archaeologists of the "Epidam-Dyrrah Topography" project was rewarded after they discovered earlier ruins in the same place where Roman public baths had previously been excavated. This is the result of the collaboration between the Archaeological Institute of Albania and Lyon University in France. Ceramics indicate that their discoveries date back to the 11th century BC, so four centuries before the Roman baths which are known from the 1960s in this area. Recent works have revealed a two-room Hellenistic house in one of which there was a destroyed mosaic.

The architecture used has been quite clever and the findings let us know that the city was clean. The professor at the top of the excavations thought that it was precisely the Roman period that gave the old Dyrrah the giant leap to a better life.

With the reconstruction and expansion of the city, and the underground sewer network as well, covered with brick arches, prove that the city continued to maintain the orthogonal system inherited from antiquity. During the Byzantine period, Durres was one of the most important metropolises of the Byzantine Empire. Durres became one of the most important bishopric ecclesiastical centers, having a rich ecclesiastical history. This is evidenced by the existence of the large church discovered in the Arapaj hills. The size of the church with a length of 66 m and a width

of 38 m clearly shows the importance of Durres as one of the most important bishopric centers of the time.

Durres is a city that has been fortunate to have been inhabited throughout its history, and this makes it favorable for archaeological researches which are always evolving. However, according to archaeologists, the modern city does not allow you to do massive research, so they are forced to work in small areas. This means that Durres still has many undiscovered treasures beneath the surface.

Bizantin Forum

#BizantinForum (rotonda) is a historical monument located near the Palace of Culture in Durres. Discovered in the 80's, this forum is one of the oldest monuments in the city of Durres which dates back to the V-VI centuries, the period of Emperor Anastas. Built in Byzantine style, with a circular staircase in the center, a marble-tiled floor and columns of the same material, this monument arouses the curiosity of many visitors.

The monument is 72 m in diameter. From a luxurious appearance, this monument appears to have been a city's goldsmiths' market, which closed at night with the only gate leading to the courtyard. Some scholars have compared it to the circular forum in Constantinople which no longer exists, while we proudly preserved this glorious square which was the life of the city, as it carried on trade exchanges, the main source of revenue. Today is the ideal place to do some captivating tweaks to your profile or blog, so it will arouse curiosity and "envy" to your virtual friends.

After visiting these places of antiquity we return and visit the City Museums. In Durres you will find 3 important museums: Archaeological Museum, Ethnographic Museum, Museum of Martyrs.

Archaeological Museum

#ArchaeologicalMuseum is the largest archaeological museum of its kind in Albania. The museum is organized in 3 pavilions that coincide with the historical periods for which traces of the development of civilization have been found in Durres, embodied by 3204 objects. Once you enter the museum you will be confronted with some statues that have lost parts of them over the centuries, but not their greatness. His exploration starts with the first hall that begins with a showcase of prehistoric findings in the city and its surroundings. In chronological order the history of the city in the archaic, classical and Illyrian period up to the 1st century AD is continuously followed. Following is the topographical, economic, political and cultural development of the Roman Dyrrachium. Thematically, this city proves the presence of an indigenous Illyrian population with a rich spiritual world. Durres is displayed as the center with a multi-disciplinary economy and trading with many Mediterranean centers.

The exhibited objects span centuries from antiquity to the 20th century XV with the Turkish period.

Ethnographic Museum

#EthnographicMuseum is also a typical Durrsak house of the 19th century. From some it is also known as the Museum House of Alexander Moisiu, an Albanian actor who gained fame by performing Hamlet's role in the Vienna scenes. In this house the actor spent the first years of his life, which was also dedicated to a sketch entitled "Childhood Dream". Another part knows it as the English consulate offices of the 20th century. All these nominations for the same building, which since 1983 hosted the "Exhibition of Popular Culture" in its premises, is an added value of the city of Durres.

The exhibition is located on the second floor of this building and is represented by several rooms. The exhibited materials are authentic and made by local craftsmen. The most notable in this building are: the ceiling whose details have been fanatically preserved in floral and geometric ornamentation.

But what are the rooms you can visit in this museum?

#AleksanderMoisiuRoom which has all the details and facts that survived about Moisi till nowadays. Everything starts with the Moises genealogical tree and then flows through the correspondence he has had with his friends and family. The reason for placing these elements is to show his father's Albanian origin, since Alexander Moisiu himself was born in Trieste and spent only the first 5 years of his life in this room.

#DedicatedRoomofA.Moisiu which has a multitude of works dedicated to the world stage actor. All paintings or sculptures are accompanied by tables depicting the artistic life of Moisi, illustrating the works of Kristaq Rama, Qazim Kritusha, Sabri Tuci, Nexhmedin Zajmi, Spiro Mazhe, etc.

#HandicraftRoom which includes a series of works done during the communist period with materials such as alabaster, wood, copper and animal horns. There are also handmade craftsmanship of Durres women, one of them is embroidered in silk thread from the horse's tail. Also attracting attention is the embroidered pillow with scaly fish and gold thread. The last detail that leaves huge impress are the carpets and alleys that are paved on the floor that have been worked on the loom.

#EthnographicRoom which is filled with folk dresses of Central Albania, which have a number of features to be mentioned below

The exposed dresses are made by local girls and if their value is calculated we can say they are quite expensive. This is also evident in the elements they have, for example women's clothing consisted of: legs of damsels, damsels, shirts, waistcoats, jackets, cervia, headscarves, bokshia, etc. Traditional dress was worn on festive occasions and not infrequently in everyday life. Men's clothing was simpler as it consisted of: panties, panties ends, shirts, waistcoat and qeleshe.

The Museum of Martyrs

#The Museum of Martyrs is dedicated to the fallen during World War II. It contains the remains of martyrs who gave their lives for the liberation of the homeland and the fallen in Nazi camps. The building was designed by Durrsak architect Kristo Sotiri and began to be built in 1947. The only one of its kind, it stands solemnly in a semicircular shape and consists of three parts: The mausoleum which contains the martyrs' tombs, the staircase which is being finalized with a festive mosaic and flower garden which offers a sense of peace to tourists and visitors. There is also a memorial statue on both sides of the museum's premises, with plaques bearing the names of those killed at the Nazi camp in Porto Romano.

After visiting some of Durres's main attractions you will see a number of monuments that are often skipped or undervalued by tourist guides. They are found in some areas hidden from the tourist's eye and are known mainly by locals who appreciate the value and importance they have for the city.

*View of Konak, residence of Princ Vid
1914*

The Albanian State Bank

#TheAlbanianStateBank in Durres (today ASB) was built on November 10, 1928. Its foundations lie on the southeast tower of the Byzantine fence, called the "Great Bastion". The building was designed by Italian architects and made by Durres craftsmen. It is the oldest bank in Albania, which compositionally enters into Baroque style works, used for the first time in our country. On the bank is a sculpture of Queen Teuta, which symbolically represents the struggle, resistance and victory through the centuries and the prosperity of the country.

The picture of Teuta appears to us with a lot of light and shadow in history, on the one hand it shows foresight giving importance to the strengthening of the fleet as a key element of the development of the city and on the other it is clearly seen carelessly declaring enemies all its coastal neighbors, a step quite unwise from the point of view of diplomatic relations. Despite all the fluctuations during the 3 year reign we can say that it was the first female strategy that deserves to be proud of the First Albanian Bank.

The Venetian Tower

#TheVenetianTower is one of the other works left by the Byzantine Emperor Anastas I. Its synonym is also the circular tower, which derives from its shape. The tower was reconstructed during the period that Durres was under Venetian influence in the century XV, fact attested by the presence of the blocks contained therein. Its construction is very special because its gate is in the shape of an arch, the stairs leading to the terrace are inward and very steep, the upper perimeter enclosure with battlements, its 5 turrets and the split with 3 alcoves, all indicate a highly refined architecture, with a diameter of 16m and a height of 9m, suitable for its primary function, the protection of the city.

Konak

#Konak (Royal Palace) Just a few meters away from the Venetian tower are the ruins of a building that even the Durres people themselves have little knowledge of. Today on these ruins is built Veliera, a overpass... In this place was built the Government Palace of the Ottoman mytesarif. The construction of the Konak according to the data is thought to have begun around 1839 and was completed several years later. On November 26, 1912 in this building was raised the flag of Independence of Albania. With the arrival of Prince Vid in Albania on March 7, 1914, Durres became the capital of Albania. This building served for about 6 months as the royal palace of Vid. In November 1918, this building was bombed by the Italians and completely destroyed. The 1926 earthquake and Italian architects' plans to build a new city covered the ruins of this building for nearly a century.

The Medieval Tanker

#The Medieval Tanker is a medieval water tank located behind the Museum of Martyrs. It is a building that has a circular window for ventilation and a five-storey entryway, details that indicate good planning and structure.

Medieval Hamam

#MedievalHamam, or otherwise Turkish baths are a cultural monument and value to the city. Its construction is made up of a dressing room which also has a spherical dome that was reconstructed 30 years ago. Its height reaches up to 6 meters and it is ventilated through 12 square windows, while at the apex of the dome is another half circle which has three round windows and offers the missing lighting for these areas. What distinguishes this hammam is the fact that its floor was heated by steam pipelines coming out of the furnace, a complex system for the 18th century. You can come and see his current situation more closely ...

The Trade Route

#TheTradeRoute was built after the powerful earthquake of 1926 and is the beginning of the modernization of city planning, adapting to contemporary European construction. The urban planning of this area was designed by Brasini, one of the most famous architects of the time. Its sides were lined with 2-3 storey villas whose first floors served as shops for trading various merchandise, a detail that marked the name of the street as "Trade Route". Lately it has been viewed from a different perspective, from above, where a lot of people have viewed it in the form of an anchor, a symbol of the coastal city of Durres. This is still a hypothesis that is likely to be proved and increase the greatness of this route.

History of the city through busts and sculptures
For lovers of visual arts, the city can be seen in another perspective that of busts, memorials, sculptures. Fortunately Durres offers a variety of figures that are shaped into busts.

Busts.

Fan Noli

He was born in 1882 and died in 1965. The bust of Fan Noli is located at the entrance to the Orthodox Church, near the National Commercial Bank building. The presence of Fan Noli's bust near the Orthodox Church is related to the fact that Noli was the creator and head of the Albanian Autocephalous Orthodox Church, which was recognized as such by the Istanbul Patriarchate in 1937. Among other things, Noli has been a politician, writer, scholar and a great patriot in the defense of the Albanian cause in the darkest periods of Albanian history. Noli has been the voice of the national right of the Albanian people in the international arena.

Dom Nicholas Kaçori

He was born in 1862 and died in 1917. Dom Nicholas Kacorri was an Albanian politician and patriot, a well-known clergyman and signer of the Declaration of Independence of Albania on November 28, 1912, and the first Deputy Prime Minister of Albania in Ismail Kemal's cabinet. He was born in the province of Lura, but after graduating from the theological school he was appointed bishop in Durres. For his fruitful ecclesiastical activity, the Vatican honored him with the "Golden Cross", "For the Church and the Pope". Kaçorri was one of the first in organizing the patriotic societies "Vllaznia" and "Bashkimi" in Durrës (1907-1909). On November 28, 1912, he was a representative of Durres in the declaration of independence in Vlora and was elected vice president of the first Albanian government by the assembly. Kaçorri's words at the Vlora Assembly meeting were: "If it is for tomorrow, we die today, flag or death!"

Telat Noga

His bust is next to the former Tobacco Factory, which held its name before the 90s. Telat Noga was a young anti-fascist and died in the Nazi camp of Manthausen in 1945.

Azem Hajdari

His bust is located in the center of Durres city. Azem Hajdari has been declared a "Martyr of the Homeland". He was a member of the Albanian Parliament and was killed in ambush in 1998. Hajdari was one of the students of the democratic movement of the 1990s who aimed to overthrow the communist regime in Albania.

The sculpture of Rhodon

The lord of the seas and the lord of Durres people has been recently placed near the Venetia Tower. It is made by master Ilirjan Xhixhia with special materials that in addition to artistic values convey the sensational message of recycling. From this sculpture you can also understand the ancient roots that the city has, which has named the deity of the seas also to the Cape of Rodon, located between Lalzi bay and Rodon.

Teuta Statue

The statue stands proud on the terrace of the State Bank in Durres and from there you can see the whole port of Durres. Her image has been very important for the city, as she was one of the first female leaders to reign for three years and pursued several strategies that directly impacted the fate of the inhabitants. Teuta, the wife of King Illyrian Agron, took the throne after his death and continued to follow the same colossal steps to strengthen the state. As such, she was not seen sympathetically by the neighbors who were seeking to conquer Durres, the focal point between Rome and Constantinople, the two most developed civilizations of the time. But she managed to bolster the city by following the slogan "Leaders shall consider the whole coastline as an enemy."

Hafiz Ali Podgorica Bust

He is the first mayor of the city (1912) and his bust was placed near the Municipal building. His name is also associated with the Islamic world as Hafiz is a title which is given to those who memorize the Qur'an. A prominent patriot who was formed with renaissance principles, he made a valuable contribution to the Declaration of Independence and the functioning of the state institutions of that time. This was prompted by his education and connections with figures such as Ismail Qemali, Jani Vreto, Dom Nicholas Kacorri, and others. His work as a caddy and later as a mufti, his involvement in patriotic clubs made him aware and heavily involved in the spread and learning of the Albanian language. Thanks to all this experience in 1909 -1912 he was elected mayor of Durres and a few days before Ismail Qemali raised the flag in Vlora, Hafiz Ali Podgorica raised the flag in Durres, 26 November 1912.

Mujo Ulqinaku Bust

#MujoUlqinakBust is located near the Venetian tower, at the beginning of the beloved Durrsak "Volga" boulevard. This monument is dedicated to the first Albanian martyr of World War II, killed on April 7, 1939 in defense of the homeland against the Italian occupation in Albania. As a master sailor who knew the sea very well since childhood, he was put in charge of Durres sailors to protect the city from fascist invasion.

Unknown Soldier

The statue of the unknown soldier is located in the Volga boulevard, along the sea. This statue symbolizes the freedom and struggle of the Albanian people for the freedom of the homeland.

*First Mayer of Durrës
Municipality
Hafiz Ali Podgorica*

*Bust of
Mujo Ulqinaku*

*Statue of
Unknown soldier*

#PopularCostumes. My grandparents have preserved and fanatically inherited every old item they had and have always nurtured me with the desire to know everything about the time they lived. One Saturday my grandmother decided to show me the items she kept in a room that was always locked. I was very curious to know why she was locked up, but it was only that day that my grandmother decided to tell me. Once the door opened it looked like I was looking at a prehistoric room. It was stunning.

-I brought you here because I want you to preserve and inherit these values. Our country has an endless culture and heritage. This part you see here is where the qeleshe is prepared. It takes about an hour to make one. In the beginning the sheep's wool is washed with warm water and soap, placed on this ceramic mold and glued all the time to give its shape. The other parts were cut with scissors and finally washed with cold water. I have prepared these two qeleshe here for you and your brother. The qeleshe are of different shapes of different regions. It is said that those who live in mountainous areas have the pointed qeleshe.

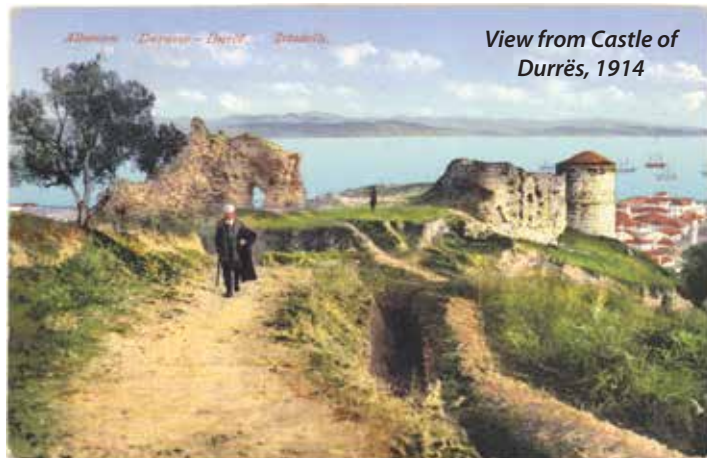
A bit further away I could see an old cypress chest, inside which were two very outdated folk costumes. One was a men's suit and the other a women's suit. The women's vest was embroidered with gold and silver thread, this was related to the region where my grandmother came from, she was a 24 carat female from Ishëm. The habit wanted the bride to prepare her own dowry. Different regions had different features in embroidery and if the girl had the eagle element embroidered then she represented one of the wealthiest families. While the bridegroom's dress was made up of a scarf, which was used by men in everyday life. Another characteristic of the clothing is that they were inherited to leave good fortune behind.

In one corner of the room was a tejzgjah that served to make carpets and in the wall above it was hung an old painting depicting several boats sailing smoothly in the Adriatic sea. It seemed to have been done by a talented painter for whom our family had special respect as my grandmother wanted no one to touch it.

A small drawer next to the shelf there was several small photos. They showed the grandfather's life, his childhood and his home. She told me that the rooms were separate and that when people came for visit the women were separated from the men. Even the children had their own room in a room specially for them. In one of the photos was a pretty old 100-year-old xhamadan which belonged to Ishmi's area. I couldn't believe she could weigh 10 pounds, I was surprised.

At the end she gave me a big packaged box. As soon as I got hold of it I knew it would be of special value to me. I carefully removed the white ribbon and opened the lid. It was a dress my grandmother had prepared for especially for me. It was a modern blue sea-like dress, embroidered with old folk patterns. The work was quite special and still had more value for me.

As technology nowadays is advancing everyday and people are adjusting to it, some parts of history are fading that demonstrate that humans have designed and worked everything themselves. I think each of us should strive to preserve and inherit these values that give us identity.

View from Castle of Durrës, 1914

Traditional and popular costumes

Rodon's Cape

Rodoni Cape is one of the most interesting places in Albania. It is the largest cape in our country, a land with rich history. Skanderbeg Castle is located in the northeast part of Cape Rodon, or as locals call it, the Cape of Muzh and overlooks not only the depths of the Adriatic Sea, but including Patok and Shengjin Bay.

Here is located the Skanderbeg Castle. This castle began to be built after the first siege of Kruja in 1450. Its completion is thought to have been done around 1452. The wall of the castle of Rodon was built by Venetian masters. It reached a length of 400 meters and had round towers on the roofs of the castle. As a result of erosive seawater activities, a part of the walls have been submerged under Adriatic sea waters. The castle was built by Skanderbeg to have an open gate to the sea and to be independent from Venice.

Near the castle of Cape Rhodon were also four Catholic monasteries which existed in this lonely place before the castle was built. Such monasteries have been that of St. Anastasia, St. Koll, St. Mary and that of St. Ndou. The latter was the only object that existed until a few years ago in ruins. The church of St. Ndou was built with masonry of pumice stone and brick bound with lime mortar, where the Byzantine technique of clasping was used. According to specialists, the church of St. Ndou was built in the XIV-XV century.

Visit to Ishem

How many of you know where Ishmi is? If you do not know and are curious to learn, I am telling you that it is a small unit in the Western Lowlands, near the city of Durres, which you can easily visit with your car or a rental car in one of the many agencies of the city. Numerous tourist sites located in the city can be contacted through the social networks and websites they have, thus avoiding queues and choosing which car (service)

you would like to be in the privacy of your hotel room. How far is Durres from Ishmi and what can I see there? This is one of the questions that is often asked by tourists and rightly so as no one will waste time and money to see a place that has nothing to offer you. First of all you should know that Ishmi is only 45 minutes drive from the city of Durres and you will find some important attractions for the city, among them: Paleo-Christian Basilica, Ishmi castle, Tomb of the Famous Painter Ibrahim Kodra, Saint Peter's Beach. It should be noted that these attractions are visited on the way to Ishem or further on to visiting the Cape of Rodon. Considering the more distant but more relaxing stops and attractions of St. Peter's Beach this visit can take up to 3-4 hours.

Why should I visit the aforementioned points?

Quite simply, if you are at the same time an adventurer who wants to discover hidden and inquisitive treasures to learn more about history, then all you need is a visit to Ishëm. I say adventure as the road to get there is a bit difficult but if you are with good friends you will not feel the distance at all. You're following a route that very few tourists know about and you know why? Because they do not want to get out of the comfort zone and do not want to reveal what Durres and Ishim really are. Also to get to know the history and development of the city better you have to come and see these points, in order to be able to closely follow the footsteps of the Illyrians who in those times were involved in shipbuilding and trading in the Adriatic dunes.

Which monument will I visit first and what path should I follow? Good question, first visit the Paleo-Christian Basilica located in the village of Gjericaj, east of the Ishmi hills. To visit it you have to take the Tirana-Durres highway, crossing the villages of Sukth, Maminas and Vora from where you will turn left and continue to Shozë and Bubq shore, then cross the village of Mallkuç and you will find the Paleo-Christian Basilica in Gjericaj.

(If you want to avoid maps and guides you can use google map, a very popular app for tourists, in case you don't even want to trust google map then you can contact travel agencies or travel guides through social networks.)

What does the Paleo-Christian Basilica represent?

The Paleo-Christian Basilica is a cultural monument dating back to VI-VII years and shows a lot about the civilization and development of this area. During its discovery in 1984, archaeological objects such as coins, pots, and various ornaments were found. Greek-Roman style construction indicates the impact these two civilizations have had on the coastal city of Durrës and especially in the Ishmi area. The debate over whether it is a church or a basilica? Most have responded basilica because of its relatively small size and the conical shape it has. The dominance of the Catholic population in these areas also relates to the cultural and material exchanges that the local population has had with the Venetians. Of all this cultural wealth, very little remains as relatively difficult terrain and erosion have damaged these monuments.

What is left from Ishmi Castle?

There are traces left of Ishmi's fortress showing her favorable position. According to the data collected it is said that prior to the construction of the fortress in that area it was an important base for shipbuilding. So in order to curb development and keep the area under control the Ottoman Empire decided to erect a fortress which it completed in two years (1572-1574). It should be said that the castle was set up in a very favorable area as it could see and control Kruja from its 5 towers at the same time. Not unintentionally they decided to build a fortress up to 7 meters high and up to 1.5m wide. The first form of the castle was square and had only two gates. Despite its years and condition

it manages to attract the attention of curious tourists. I almost forgot without mentioning the fact that here as in Durrës, historical / archaeological monuments coexist very well with the present, often overlapping or shrinking.

Do I have to walk a long way to reach the tomb of Ibrahim Kodra?

One of the first questions to bear in mind after traveling for 1 hour by car, you do not have to walk at all to visit the tomb of the world-famous Albanian painter, you just have to turn your head and see where this one rests today this colossus post cubist. It has been his wish to be buried in his hometown and childhood place, to which he has dedicated a number of works. His tombstone is also special but it fits the Cubist style of Kodra very well. Come and see closely, to understand or discover at least some of the world and fantasy he had.

How many minutes do I need to get to St. Peter's Beach to relax and "chew" on information? Relax, take another 30 minutes by car to reach the hot sand and clear sea of St. Peter.

*Castel of Scanderbeg
viewed by sea (Rodon's cape)*

*Castel of Scanderbeg
viewed at Rodon's cape*

*Tomb of
Ibrahim Kodra, famous
kubist pictor in Ishëm
country*

CULTURES AND RELIGIOUS BELIEFS IN THE CITY OF DURRES

The city of Durres has always been a dividing line between East and West. This has made it possible for the diversity of religious beliefs in Durres to be colorful. During the Byzantine period most of the inhabitants of the city of Durres belonged to the Orthodox and Catholic beliefs. After the Ottoman occupation, at the beginning of the 16th century, the process of Islamization of the Albanian lands began. Until 1766, the Orthodox bishops of Durres depended on the Ohrid Patriarchate. After this period the leadership of Orthodoxy was passed to the Patriarchate of Constantinople (Istanbul), where it was the main center of the Islamic religion. Meanwhile the Vatican Catholic Church continued to influence the inhabitants of the Catholic faith in the city of Durres.

The inhabitants of Durres belong to the main religions; Muslim, Orthodox, Catholic and Bektashi. Nevertheless, as in all Albania and in Durres, religious beliefs are in complete harmony with one another. In majority the residents of the Durres district belong to the Muslim faith. Today in the city of Durres and the surrounding villages one can find mosques, catholic churches, orthodox churches and tekkes close to each other. In addition to the religious rites for their believers, these religious sites also carry out cultural activities, mainly youth activities, as well as collecting and distributing aid to people and families in need.

Religious beliefs during the communist regime

After the end of World War II and the Communists came to power in Albania, the situation for the clergy deteriorated. Many clerics were considered collaborators with the invaders and were thus declared "enemies of the people" and "the party." Some of the clergy, whether of the Islamic or Christian faith, were sentenced to death and more fortunate were sentenced to imprisonment or hard labor. Durres. As a result of this war, in 1967 all religious institutions in the country were closed and the Albanian people were declared the only atheist country in the world.

Over 60 mosques, 8 churches and 5 tekke were closed in Durres district. This large number of religious institutions indicates the widespread spread of all religious beliefs in the district of Durres, which during this period included in its jurisdiction Kavaja, Shijak, Rogozhina and many different localities and villages. These religious institutions were "rehabilitated" and returned "to the service of the people". Many of these institutions were completely broken down to the last stone of the foundation. Those non-demolished religious buildings were put into service by former agricultural cooperatives or state-owned enterprises, serving as depots for grain storage and livestock storage stalls. The main mosque in the center of Durres built in the 1930s. XX, was made available to the Palace of Culture and would serve as the entertainment center for the youth of Durres. With many architectural changes, the monastery of St. Vlash in the village of Vrina survived the total destruction. This building, as well as others, was "made available to the people" to practice social and cultural activities there. Frescoes and wall paintings disappeared from the walls of church buildings and replaced by photographs of the main leaders of the communist regime.

The Great Mosque

The mosque began its construction in 1931 with the help of the people of Durres and in particular the merchants of the city. Its construction was planned with two minarets, one unfinished and left to the second floor basement, due to the interruption of works due to the Italian occupation of Italy on April 7, 1939. Local government authorities, in 1967, when the mosque was adopted for its adoption as a youth entertainment center, they stated that "this mosque, which was inaugurated by the fascist exponent Jakomoni, is now available to the youth for its entertainment".

Fatih Mosque

The Fatih Mosque is one of the oldest Muslim religious sites in Albania. It was built between

1502–1503 over the ruins of a basilica, which is thought to have been one of the largest basilicas of the time. Few brick walls are preserved from this basilica, partly the northern arcade and its western wall. For its historical and architectural values it carries, this building in 1973 has been declared a cultural monument by the Albanian state.

Church in the amphitheater

At first glance there is no identifying feature, but many tourists who visit the galleries of the Durres amphitheater cannot pass without noticing the frescoes on the walls of its main western gallery. It is thought that around the VIII century, a Byzantine church was erected on the premises of the amphitheater, which has been in operation for a long period of time.

St. Lucia Catholic Church

St. Lucia Catholic Church is located in one of the oldest neighborhoods of the city of Durres. The cathedral is thought to have been built in 1868, a year that coincides with the year marked at its entrance gate. has served Dom Nicholl Kacorri, one of Ismail Kemal's co-travelers in the Declaration of Independence of Albania. After 1967 this church served as a theater for young children. After 1991 it was completely reconstructed and is quite functional for its believers.

Church of St. Ndout in Cape Rhodon

St. Ndou Church is a Roman Catholic church, a monument of cultural heritage. This monument was built in the century. XIV-XV during the time this area was under the possession of the Castro family.

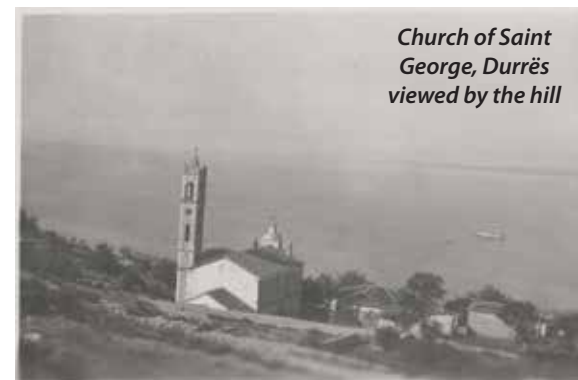
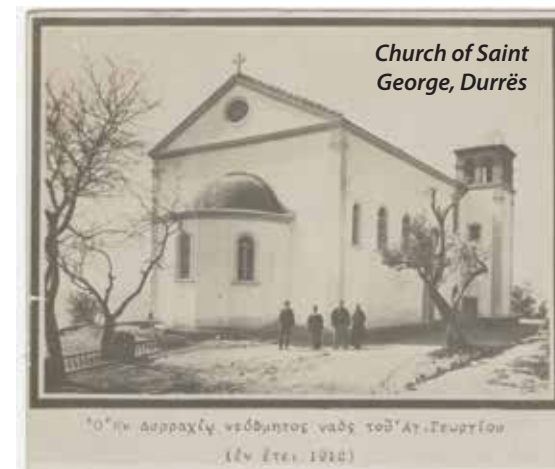
Church of St. Paul and St. Aust. It is the object of the cult of the Orthodox faith. This church was built on the same site where St. Spiridon's church was formerly built, which was destroyed in 1967 by the communist regime. The construction of this church by the name of the Apostle Paul and Saint Aust (Saint of the city of Durres) is a revival of the

Christian life and apostolic tradition of the city of Durres, alongside the apostolic establishment of other cities in neighboring countries.

Monastery of St. Vlash

It is located in the village of Vrin, just a few kilometers from the city of Durres. It is one of the largest monasteries in the country. Like the name itself, this monastery is dedicated to Saint Vlash. By this name there are a number of churches, especially between the Durres and Lac area.

After the closure of religious institutions in 1967, this monastery was converted into a maternity ward and storage room for agricultural cooperative agricultural products.

Cultural Monuments in the city of Kruja

#KrujaCastle is one of the most important points of Albanian history. It is where history itself is most closely linked to the Skanderbeg period. Before the castle was built, the area has been inhabited long before from the historic city of Albanopolis, where the Illyrian tribes resided, hence the name Albanians or Albanians. The city is located at an altitude of 560 meters above sea level, on a mountain slope, from which visitors can enjoy a beautiful view west to the Adriatic Sea. The city of Kruja is one of the few tourist destinations in Albania that leads to the Ottoman architectural period.

Kruja Castle is one of the most popular fortresses in Albania. This 804 m elliptical fortress occupies an area of 2.5 hectares and is elevated on a rocky hill. I have read some records that the city of Kruja has existed since the 4th century BC.

The castle of Kruja was built during the 5th and 6th centuries. The surrounding walls are reinforced by 9 towers that were used for observation and signaling during the war. Byzantine documents mention the city of Kruja as Kroja = Krua (Water Source) and this town is said to have been named after numerous springs. Within the castle walls there are still some inhabited houses.

National hero Skanderbeg has fought alongside Albanians against Ottoman invasions in the castle of Kruja. The castle of Kruja has become a symbol of anti-Ottoman resistance for nearly 25 years.

During the Middle Ages the fortification system was perfected several times, especially after the three Ottoman sieges (1450,1466,1467). Some adjustments that were made during the 19th century could not restore the glow it had before. The Skanderbeg Museum was inaugurated in November 1982.

This castle is highly valued not only by tourists but also by foreign historians and archaeologists as the castle itself, without considering the beauty that fascinates you along with the history of survival and the struggle for life for an indigenous state and thus fighting Ottoman invasions. architectural structure

which is unique and never before seen. The materials used to build the fortress are mainly stone and concrete. This place is now one of the most visited places by tourists, and at the same time a historic monument with which all Albanians should feel proud.

In the fortress is the National Museum "Gjergj Kastrioti" dedicated to its 25 year wars, in order to protect Albania from Ottoman occupation. The museum was named after George Castriot Skanderbeg, a hero who fought against the Ottoman occupation. Skanderbeg according to various descriptions and paintings was said to have the characteristics and harsh physical features typical for Albanian people like: hundshkabë, sypetrit and long curly beard and over his head he always wore a crown with two goat horns. Skanderbeg was the only one who taught the Albanians to always love and fight for freedom. Skanderbeg was intelligent and brave who was sacrificed for freedom. And he is an Albanian who grew up in the Ottoman empire and where he got the name Skanderbeg but according to legends he always dreamed of returning to his country, Albania and protecting it from Ottoman invasions. Skanderbeg taught Albanians to always stay united because, according to him, "Unity does Power." Skanderbeg aroused the hope of every Albanian tired and suffering from many wars. His name is already found not only in Albanian squares and museums but also in some European squares.

This is also why the museum bears this name as every Albanian who hears the name Gjergj Kastriot Skanderbeg feels immensely proud.

The museum houses many documents and architectural elements that give to it a unique atmosphere. Inside the museum are exhibited bibliographies, original documents, the 1462 bell and the original XV century sword, and the antique artifacts found inside this museum are of clay, ceramic, bronze, iron, copper that have resisted with the times and present Albanian history mainly that of Kruja.

The museum has been very fanatical about preserving artifacts that have been in Skanderbeg's time, such as sword etc

Skanderbeg sword is one of the objects that is seen with great interest in the eyes of local and foreign tourists. It is said that the Skanderbeg Sword weighed more than any other sword and no one could carry it. Near the Fortress is the old medieval bazaar of Kruja. Its main features are the cobblestone streets and shops built of wood and block stoneware which are the witnesses of a diverse period.

Here tourists can find many objects and souvenirs such as handicrafts of filigree, alabaster, silver, copper, woodwork, wool carpets, etc. As I wandered around looking at all the beautiful handmade crafts made by the human hand I occasionally looked at the many different and beautiful carpets I remembered when I was little and my grandmother worked on many such carpets with similar motives to those of the old Kruja bazaar. Also various fine skillfully handmade fabrics that were embroidered with fine fibers and beads. As I watched it seemed to me that I was living in many early centuries. There were many wonderful antique works that had resisted the time factor. What was most prevalent were the popular dresses that really left a lasting impression where there was a great difference between traditional Albanian clothing and modern everyday clothing.

The popular dresses were of silk cloth and embroidered with gold thread and colorful beads. The dress included glazed, dimples, shirts, etc. Today, they only dress up for traditional Albanian holidays, different fairs or even traditional weddings. I also came across many different traditional Albanian instruments such as drums, toys, drums, which were made of wood.

What is even more impressive is the beautiful combination of the two colors of red and black which prevails because they are the favorite colors of every Albanian and the colors of the flag.

Kruja's architectural bazaar is typical of the Ottoman period. This area has been considered a cultural monument of the first category by the Albanian Institute of Monuments of Culture and is one of the most visited tourist destinations in the country at any time of the year.

This bazaar is a very attractive tourist destination, where besides the unique architecture it offers various characteristic and historical services. There are dozens of shops that offer a variety of facilities and are unique in Albania. In the area where the Kruja Bazaar lies, restoration works have also been carried out, which include the restoration of roofs, facades, lighting and signage, underground works and the improvement of the cobblestones of one of the special historical sites in Albania.

References

- Paragrafi 2 marre nga Wikipedia *FQ.3*

- <https://www.radiokosovaelire.com/dom-nikolle-kacorri-1862-1917-atdhetar-klerik-nenshkrues-deklarates-se-pa-varesise-se-shqiperise/> *FQ.10*

- <https://www.kultplus.com/trashegimia/kisha-e-shen-lucise-ne-durres-ne-prag-te-shpalljes-monument-kulture/> *FQ.18*

- https://sq.wikipedia.org/wiki/Kalaja_e_Kruj%C3%ABs *FQ.19*

- Petrika Thëngjilli, “Historia e Popullit Shqiptar 395 - 1875”, Tiranë, 2000

- Neritan Ceka, “ILIRËT”, Tiranë, 2000

- Lorenc Agalliu, “Komunizmi dhe revolucioni antifetar”, Durrës, 2012

- Eduard Shehi, “Konaku i Durrësit”, Tiranë, 2018

Table of contents

Preface.....	-
Social and Cultural life in Durres.....	43
History of the Durres city.....	43
Durrës Amphitheater.....	43
Roman Baths.....	45
Bizantin Forum.....	47
Archaeological Museum.....	49
Ethnographic Museum.....	49
The Museum of Martyrs.....	51
The Albanian State Bank.....	53
The Venetian Tower.....	53
Konak , Residence of Princ Vidi.....	54
The Medieval Tanker.....	55
Medieval Hamam.....	55
The Trade Street.....	55
Bust of Fan Noli.....	56
Bust of Dom Nicholas Kaçorri.....	56
Bust of Telat Noga.....	57
Bust of Azem Hajdari.....	57
The Sculpture of Rhodon.....	57
Teuta Statue.....	57
Bust of Hafiz Ali Podgorica.....	58
Bust of Mujo Ulqinaku.....	58
Bust of Unknown Soldier.....	58
Popular Costumes.....	60
Rodon´s Cape.....	63
Visit to Ishëm country.....	63
Cultural and Religious Beliefs in the City of Durrës.....	69
Religious beliefs during the communist regime.....	69
The Great Mosque.....	70
Fatih Mosque.....	70
Church in the Amphitheatre.....	71
St. Lucia Catholic Church.....	71
Church of St. Ndou in Cape Rhodon.....	71
Monastery of St.Vlash.....	72
Cultural Monuments in the city of Kruja.....	73
References.....	79

This guide is published within the project "Regional Programme on Local Democracy in Western Balkans" (ReLOaD), which is funded by European Union (EU) and it is implemented by the Program of the United Nations Development Programme (UNDP). The content of this publication, as well as the findings presented therein are the responsibility of the organization "Udhetim i Lire - Liberi di Viaggiare " and do not necessarily reflect views of the European Union (EU), or the United Nations Development Programme (UNDP).

Dizenjuar
dhe shtypur nga:
 ideal
design

Durrës
Janar 2020

Kjo guidë është publikuar në kuadër të projektit "Programi Rajonal për Demokracinë Vendore në Ballkanin Perëndimor (ReL.OaD)", i cili financohet nga Bashkimi Evropian (BE) dhe zbatohet nga Programi i Kombeve të Bashkuara për Zhvillim (UNDP). Përmbajtja e këtij publikimi, si dhe gjetjet e paraqitura në të, janë përgjegjësi e organizatës "Udhëtim i Lirë - Liberi di Viaggiare" dhe nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht pikëpamjet e Bashkimit Evropian (BE) ose Programit të Kombeve të Bashkuara për Zhvillim (UNDP).

